

Preektypes

Preken en preekvervaardiging kan vanuit twee verschillende gezichtspunten worden benadert – door de manier waarop exegese van de Schrift plaatsvindt en de wijze waarop die wordt toegepast. Als de benadering exegetisch is, kunnen preken gedefinieerd worden als:

- *Tekstkritisch*, als ze gebaseerd zijn op de Bijbelse tekst
- *Uitleggend*, als ze een passage uit de Schriften openen
- *Onderwerpgericht*, als ze een Bijbels onderwerp of thema toelichten
- *Typologisch*, als ze een Bijbels type verduidelijken
- *Biografisch*, als ze een Bijbels karakter bestuderen
- *Analytisch*, als ze principes van Gods Woord definiëren
- *Analogisch*, als ze Bijbelse metaforen toelichten en onderzoeken.

Als de benadering toepasbaarheid is, kunnen we preken definiëren als:

- *Waarschuwend*, als de een waarschuwing uit Gods Woord brengen.
- *Apologetisch*, als ze een Bijbelse waarheid uiteenzetten en verdedigen.
- *Argumenterend*, als ze een Bijbelse waarheid logisch demonstreren.
- *Beschrijvend*, als ze een Bijbelse waarheid dramatiseren.
- *Didactisch*, als ze een Bijbelse leerstelling onderwijzen.
- *Ethisch*, als ze moreel een Bijbelse waarheid toepassen.
- *Exegetisch*, als ze een Bijbelse waarheid verduidelijken.
- *Vermanend*, als ze een bemoediging geven gebaseerd op de Schrift.
- *Overhalend*, als het Woord is toegepast met een uitdaging.
- *Praktisch*, als het Woord wordt toegepast in het dagelijkse leven.

Deze benaderingswijzen dagen de prediker uit om in te schepen op weg naar het preekavontuur en artistieke uitdrukking. Elke type preek nodigt uit tot overweging, als zij je helpen de preekstoeloverdracht te variëren. Ze zouden ook behulpzaam moeten zijn om de preekdoelen te verhelderen. Experimenteer met de verschillende types en evalueer hun aantrekkelijkheid en toepasbaarheid. We gaan nu verder met de tekstkritische preek.

De tekstkritische preek

De tekstkritische preek is gebaseerd op een of meer verzen uit de Bijbel. Iemand heeft gezegd: “Een tekst is een geïnspireerde passage, die ten eerste geweven is in het web van de Heilige Schrift, en ten tweede in het web van een verhandeling.” Dit betreft de *overtuiging van de Schrift*. Een Bijbelse tekst heeft gezag omdat het del uitmaakt van het Woord van God, en bevat om dezelfde reden inspiratie. Het kan openbaring van God bevatten, van de mens, van de nood van

mensen of de redding van mensen door Christus. Een goed van exegetische voorziene tekst die goed gepredikt wordt, zal zijn als een goddelijke doorgronding.

Een tekst zou je zo moeten pakken dat je het moet bestuderen en uitleggen. Generaliserend gesproken moet een tekst niet als voorwendsel worden gebruikt – een Schriftgedeelte waaraan je de rest hangt waarover je wil spreken. Ik zeg ‘generaliserend’. J.H. Jowett uit Oxford maakte zich schuldig aan deze praktijk (en werd daarom bekritiseerd door zijn tijdgenoten) en toch predikte hij krachtige preken. Om eerlijk te zijn richting Jowett koos hij een tekst die een Bijbelse leerstelling samenvatte die hij wenste toe te passen.

De *tekstkeuze* is eerder genoemd. Een tekst zou jou moeten kiezen! De waarheid in een vers of paragraaf zou jou in vuur en vlam moeten zetten. ‘De juiste tekst is een die uit zichzelf komt tijdens het lezen of de meditatie, die je begeleidt tijdens je wandelingen, die met je mee naar bed gaat en met je opstaat.’ (J.W. Alexander). Je tekst zou je moeten achtervolgen. Een goede tekst is:

- Overtuigend: hij zou gezag moeten hebben en interesse wekken
- Complementerend: hij zou van zichzelf moeten staan, zin maken
- Kort en bondig: hij zou redelijk kort moeten zijn
- Veelomvattend: hij moet waarheid bevatten
- Helder: hij moet zin hebben en begrepen worden
- Pakkend: hij trekt attentie
- Gepast: hij moet passend zijn bij de situatie.

Vervolgens komt de *tekstverduidelijking*. Als de tekst eenmaal gekozen is, dan roept die om uitleg. Ten eerste, lees de tekst telkens weer – dit helpt het verstand om de inhoud te pakken te krijgen. Krijg het in je systeem. Leg hem vervolgens op het aambeeld van logische analyse. Begrijp zijn woorden, veronderstellingen, argumenten en toepassingen. Bid over de tekst en zoek verlichting door de Geest (Joh.16:13). Stel jezelf de vraag: Wat betekent de tekst? Wat zegt hij? Hoe kan hij worden toegepast?

Ga nu aan de gang met *de tekstsamenhang*. Dit is een goede hermeneutische oefening die zal leiden tot een eerlijk begrip van de betekenis en boodschap van de tekst. Bestudeer zijn onmiddellijke samenhang (de verzen of gedeelten die eraan voorafgaan of erna komen), zijn bredere context (het boek waarin hij wordt aangetroffen) en zijn wijidse samenhang (het OT of NT – en de hele Bijbel. Neem soortgelijke en parallelteksten in overweging. Vergelijk Schrift met Schrift. Als je eenmaal de waarheden hebt geïsoleerd *laat de tekst dan bezinken*. G. Campbell Morgan wijdde zijn ochtenden aan het Woord van God, met alleen het lezen van een krant na 13.00 uur. Hij pleitte voor wat hij ‘zweeten over een tekst’ noemde. Hij werkte er zich doorheen. Hij bestudeerde eerst de tekst met behulp van de Bijbel. Daarna raadpleegde hij exegetische commentaren. Hij zei: “Ik heb er een gewoonte van gemaakt pas naar een commentaar of exegetisch werk te gaan, nadat ik persoonlijk en uit eerste hand aan de tekst alleen heb gewerkt. Dan pak

ik elk middel aan dat ik te pakken kan krijgen en bemerk dat deze hulpmiddelen mij corrigeren m.b.t. de fouten die ik heb gemaakt. Maar we hebben enorm veel gewonnen als we eerst hebben neergezeten en gezwoged met de tekst.

Als hij eenmaal zijn tekst had gekozen, riep Charles H. Spurgeon zijn secretaresse (die een geestelijke was) om zorg te dragen voor basismateriaal m.b.t. de tekst of het onderwerp. Dit stelde hem in staat om acht preken per week voor te bereiden! Hij had ook een secretaresse om zijn preken op te nemen - waardoor ze voor ons bewaard zijn gebleven. Beide mannen willen ons adviseren: "Laat het Woord tot je spreken, waarna je in staat bent het Woord te laten spreken tot anderen." Tot zover waren in de voorbereiding van de tekstkritische preek een open Bijbel, een zoekend hart en een onderzoekend verstand betrokken. Als je eenmaal de Heer hebt toegestaan om te spreken vanuit het Woord, kun je commentaren raadplegen. Daar is niets mis mee. Er is niets overgeestelijks in de claim dat alles wat je nodig hebt, de Bijbel zelf is. God heeft ervoor gekozen om zijn waarheid met mensen te delen – niemand heeft een monopolie op het de waarheid. Dus lees uitgebreid – onderscheid makend tussen exegetische en godvruchtige commentaren. Duik in de waarheid. Leg toewijding in je preken. Werk eraan.

Alles wat rest voor jou is *de tekst verbinden* met het leven. Een goede preek vergt gebed, overdenking en constructie. Maar er moet ook toepassing inzitten. 'Preken moeten het leven raken'. Geloof in de kracht van het gepredikte Woord. Het is in staat het menselijk denken aan te raken, zijn natuur en levensstijl te veranderen. M. Lloyd-Jones merkt op:

"Preken is dat wat handelt om de totale persoon. De toehoorder raakt betrokken en weet dat er met hem wordt gehandeld en dat hij wordt toegesproken door God via de spreker. Iets heeft in hem en in zijn ervaring plaatsgevonden, en het gaat zijn hele leven beïnvloeden."¹

Tekstkritische benaderingswijzen

Er zijn verschillende manieren van preken vanuit een tekst. Als je erop uit bent om je tekst te verhelderen, is het de moeite om de volgende benaderingswijzen in gedachten te houden:

- De analytische benadering omvat een simpele, doch verhalende tekstanalyse.
- De beschrijvende benadering merkt de persoonsbeschrijvingen in de tekst op.
- De bepalende benadering isoleert een thema in de tekst.
- De nadrukbenadering onderstreept de woorden of gedachten in het vers.
- De gevolgtrekkingsbenadering past de tekst toe met als-dan argumenten.

Sommige teksten suggereren een logische analyse. Filippenzen 3:14-15 gaat over het verleden, het heden en de toekomst. Als je Johannes 3:16 in stukjes

---

¹ Preaching, p.60.

knipt met Gods geven in gedachten, dan krijg je: God geeft; God geeft Zijn Zoon; God geeft eeuwig leven. Deze schets heeft ook een logische progressie. Deze voorbeelden van preekschetsen, en degenen aan het eind van dit boek, steunen de drie punten preek. Dit soort analyse is soms onderwerp van prekersgrappen. Toch is dit soort preken aantrekkelijk voor het denken en moedigt het analyse aan. Het belangrijkste, denk ik, is niet geregeerd te worden door één model. Een tekst kan twee of meer subtitels suggereren. Een beroemd preker, genaamd Rowland Jones had soms tien preeksubtitels! Hij werd wel eens vergeleken met een parfumvervaardiger met een aantal flesjes die heerlijke parfums bevatten. Hij ontkurkt het ene flesje, laat het aroma gaan, verspreidt het over de gemeente, en na de kruk er weer op gezet te hebben, opent hij het volgende flesje om daarmee hetzelfde te doen. Hij herhaalt dit proces vele keren. Ik zou zeggen dat hij goed ontkurkte preken produceerde!

Het feit is dat gestructureerde preken positieve voordelen hebben. Structuur helpt de preker om zijn preek en doel te onthouden. Het verzekert de gemeente er ook van dat de preker iets te zeggen heeft en ergens naartoe gaat. Het nodigt mensen uit betrokken te zijn bij de preek. Gemeentes merken wauwelen op! Maar leg geen nadruk op de punten – ten eerste, ten tweede, ten derde. Als Rowland Jones dit had gedaan, had hij een onrustige gemeente bij punt vijf! Een betere wijze om je verschillende punten te onderlijnen is door *alliteratie*, woorden gebruiken die met een zelfde letter beginnen, bijvoorbeeld, de kerk als bruid, body en bouwwerk. Een evangelieboodschap kan gaan over verlossing, vergeving en verzoening. Je kunt woorden met een zelfde klank gebruiken. Merk de “-tie” woorden op in deze schets van Jesaja 1:18-20:

- De invitatie van de Heer: ‘Kom toch en laat ons tezamen richten’
- De conditie van het volk: ‘Door uw zonden’
- De innovatie van de Heer: ‘Je zal het beste eten’
- (De applicatie: ‘Maar als je gij weigert’).

De preekschetsvoorbeelden aan het eind van het boek geven aan hoe je woorden kunt gebruiken in tekstanalyse en –presentatie. Een goed Nederlands woordenboek en lexicon zijn wat dat betreft onmisbare gereedschappen.²

Normaal gesproken kan een tekst één duidelijk type suggereren, toch kan ook een reeks teksten gebruikt worden voor een preek of serie Bijbelstudies. Het goede over tekstpreken is, dat het een deel van de Schrift neemt en het laat spreken, of om het in preektermen te zeggen: het laat God spreken.

Uitleggende preken

‘Een uitlegbediening is de juiste reactie op een door God ingegeven Schriftwoord.’ (J. Alec Motyer). Er kan ingebracht worden dat elke preek op een of andere wijze uitleg moet zijn. John Stott betoogt dat elke Christelijke prediking uitleg is. M. Lloyd-Jones handhaaft: ‘In een preek is het thema of de leerstelling iets

---

² *Preaching and Preachers*, p. 56.

wat uit de tekst of haar context naar boven komt, het is iets wat door de tekst en de context wordt geïllustreerd ... een preek zou altijd uitleggend moeten zijn'.³ De uitlegmethode omvat de uitleg van een Schriftgedeelte dat langer is dan in een tekstkritische preek.

De voordelen van de Uitlegmethode

De preker wordt opgeroepen om het Woord te prediken. Karl Barth vertegenwoordigt de theologie van het Woord. Zoals we eerder zeiden, zegt hij dat God communiceert door het Vleesgeworden Woord, het geschreven Woord en het gepredikte Woord (de proclamatie van Christus en Bijbelse waarheid). We moeten onder de indruk zijn van de vermaning: "Predik het Woord." (2 Tim. 4:2).

- De uitlegmethode *deelt het Woord van God*. Het geeft meer van het Woord van God aan mensen. Het constante gebruik van tekstkritische preken kan een versnipperd en niet verbonden kennis van de Schrift te weegbrengen, maar een uitlegpreek omarmt grootse en wijdsse beweringen van vitale waarheden'.⁴
- De uitlegmethode zet *grenzen*. Deze methode beperkt de spreker tot de Schriftuurlijke tekst en bepaalt de parameters van de boodschap. Hij maakt ook de preker de preker van het Woord en een strijder voor het geloof (Judas 3).
- De uitlegmethode *stimuleert vertrouwen*. Petrus zegt: 'Spreekt iemand, laten het woorden zijn als van God.' (1 Pet.4:11). We moeten ons realiseren dat we de levende stem van God kunnen zijn. Dit is ons voorrecht en onze verantwoordelijkheid, zoals John Stott zegt: 'Dus voorgangers moeten uitleggen [het Woord]; hier zijn zij toe geroepen. Als zij dat doen met integriteit, wordt de stem van God gehoord, is de kerk overtuigd geraakt en nederig gemaakt, hersteld en versterkt en veranderd in een instrument voor Zijn gebruik en glorie.'⁵

De vereisten van de uitlegmethode

De opdracht en uitdaging 'Predik het Woord' heft een aantal implicaties in zich.

Ten eerste vergt Bijbeluitleg *eerlijkheid*. We moeten eerlijk zijn met de tekst. Charles Simeon adviseert: 'Wees bijzonder bekommerd om je te verzekeren van de ware, betrouwbare en belangrijkste betekenis van elke tekst vanuit het origineel en de context.' (*Horae Homileticae*). Gebruik grammaticaal-historische principes in de exegese van elke Bijbelstekst of passage. Een fundamentele vraag is: 'Wat betekende dit Schriftgedeelte voor hen die dit het eerst hoorden of lazen?' We kunnen onwetend de Schrift verkeerd uitleggen – of zelfs bewust. In het Nieuwe Testament roept Petrus enkelen tot de orde die Paulus' brieven en de Schrift verdraaien. (2 Pet.3:16), en Paulus doet hetzelfde als hij getuigt: 'Wij

---

³ *Preaching and Preachers*, p. 71v.

⁴ A. Linford, *Redemption Tidings*, September 1970, p. 11.

⁵ *I Believe in Preaching*, p. 133.

hebben verworpen alle schandelijke praktijken, die het licht niet kunnen zien, daar wij niet met sluwheid omgaan of het woord Gods vervalsen, maar de waarheid aan het licht brengen en zo bij elk menselijk geweten onze eigen aanbeveling zijn voor het oog van God. (2 Kor.4:2).

Voorts vergt Bijbeluitleg *integriteit*. Opnieuw zegt Paulus: 'Want wij zijn niet als zovelen, die winst maken uit het woord van God, maar wij spreken in Christus uit zuivere bedoelingen, ja, op gezag van God en voor Gods aangezicht.' (2 Kor. 2:17). We moeten de kant kiezen van goede en zuivere leer. (2 Tim.4:2-5). Prediking mag niet de gelegenheid bieden voor afreageren met ideeën die nergens op slaan.

Dan vergt Bijbeluitleg ook nog *beginselvastheid*. Als we tijdens de prediking af dwalen van het Schriftgedeelte dan wordt het een voorwendsel voor wat we willen zeggen. Laat homiletiek geen oneerlijk persoon van je maken! Je preek-schets moet van de tekst komen. Ga niet een tirade proberen te rechtvaardigen door er een tekst aan vast te plakken.

Bijbeluitleg vergt ook *ijver*. Het gevaar in het voorbereiden van een uitlegpreek is luiheid of gebrek aan voorbereiding. We kunnen onszelf voor de gek houden door te denken dat een langere tekst niet veel werk vergt. Hoe kan dat? Om een half uur te spreken over één vers vergt zorgvuldige overweging, maar we kunnen er tegenin brengen dat het spreken over een tien verzen in dezelfde tijd maar weinig commentaar behoeft per vers – daardoor minder werk. Maar zo werkt het niet! Een langer gedeelte kan meer werk vergen!

Een slecht voorbereide preek kan een gebrekkige zijn. Er zal weinig samenhang en diepte in zitten. Gedachten zullen gefragmenteerd zijn en onsamenvattend. De uitlegpreek vergt een begrip van de woorden, mensen en gebeurtenissen (en hun relaties) in de overwogen passage. Tenzij de hele passage gedetailleerd en diepgaand bestudeerd is, zal toepassing ontbreken. Je kan oppervlakkig met een lange passage omgaan en de mensen doodpreken. Mensen verlangen meer dan beenderen op de tafel – Gods volk heeft recht op een maaltijd. Een lange tekst is geen excuus voor klein denken; de prediker moet een goed maal produceren. Gebrek aan voorbereiding zal ook resulteren in gebrek aan overtuiging. Gemeenten hebben het door wanneer een preek is voorbereid en wanneer niet. Een gemeente heeft het recht om af te haken als je de boodschap niet goed hebt voorbereid. Je oogst wat je zaait!

De Voorbereiding van Uitlegpreeken

Wat we hier delen is een beetje herhaling, maar misschien zal het illustreren hoe je dezelfde dingen kunt zeggen op een andere manier. Om een uitlegpreek voor te bereiden moet je een Schriftgedeelte uitkiezen (of laat een gedeelte jou krachtig kiezen) en:

- er *oprecht* mee omgaan. Laat Gods Woord tot jou spreken. Gebruikmaking van een heldere Bijbeltekst en verschillende Bijbelversies, kunnen je

- helpen om de betekenis van de tekst duidelijk te maken en tot je te laten spreken. Werk indien mogelijk met Hebreeuwse en Griekse tekst. Een interlineaire Bijbel is nuttig.
- denk er *onderzoekend* over. Stel vragen. Wat zegt het gedeelte? Wat betekent het? Wat was de boodschap ten tijde dat die werd gesproken of geschreven? Waarom werd het geschreven? Wat is de doctrine in de passage? Wat zegt de tekst in samenhang met het boek of de brief?
  - onderzoek het *studerend*. Bestudeer de context en achtergrond van de passage. Overweeg parallelle passages. Gebruik een synopsis als je met de evangeliën werkt. Als je tekst uit het eerste gedeelte van de Psalmen komt, bekijk dan hoe het past in Davids leven in 1 en 2 Samuël. Past je tekst uit Paulus' brieven in een van de verhalen die in Handelingen worden aangetroffen?
  - organiseer de waarheden *systematisch*. Schrijf verschillende ideeën en benaderingen uit die door de passage worden gesuggereerd. Rangschik de belangrijkste punten en subtitels. Denk aan illustraties die verscheidene punten in de belangrijkste secties verhelderen. Verwijder en voeg ideeën en materiaal toe. Wees creatief en geef vorm aan je preek.
  - pas de waarheden *geestelijk* toe. Ga ervoor om Gods Woord te laten spreken tot zijn volk. Wees niet bang om het woord zelfzuchtige attitudes en doelen van het moderne leven aan te laten pakken. Vermijd om indruk op de mensen te maken met je kennis of methode.

Een Voorbeeld van een Uitlegpreek

Hier is een voorbeeld dat demonstreert hoe een langere tekst uitlegmatig kan worden geanalyseerd.

1. De preek is gebaseerd op 1 Korinthiërs 13:4-8 en heeft de titel meegekregen 'De Karakteristieken van Liefde'.
2. De goedhartigheid van liefde: 'liefde is lankmoedig'
3. De genialiteit van liefde: 'liefde is goedertieren'
4. De genade van liefde: 'zij is niet afgunstig'
5. De grootheid van liefde: 'zij praat niet'
6. De goddelijkheid van liefde: 'zij is niet opgeblazen'
7. De gevoeligheid van liefde: 'zij kwetst niemands gevoel'
8. De gulheid van liefde: 'zij zoekt zichzelf niet'
9. De goedaardigheid van liefde: 'zij wordt niet verbitterd'
10. De gratie van liefde: 'zij rekent het kwade niet toe'
11. De goedheid van liefde: 'zij is niet blijde over ongerechtigheid, maar zij is blijde met de waarheid'
12. De geest van liefde: alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij'
13. De garantie van liefde: 'de liefde vergaat nimmermeer'

Toepassing: de aanwezigheid van liefde is essentieel voor Christelijk karakter. Een van de aantrekkelijkheden van de uitlegmethode is dat het de Bijbel de ge-

legenheid geeft om voor zichzelf te spreken. Het is een ideaal model voor pastorale bediening. De voorganger die door een boek (of boeken) van de Bijbel heenwerkt en gebruik maakt van deze methode, zal bemerken dat de Heer elke situatie in de kerk aanpakt. Het is een plezierige ervaring voor een voorganger dat hem verteld wordt door een gemeentelid, dat de Heer heeft voorzien in een nood door de prediking.

Haddon W. Robinsons boek *Expository Preaching* geeft enkele heel goede adviezen t.a.v. prediking over een langere tekst.⁶

Onderwerpgerichte Preken

‘Een prediker moet toepassen wat hij of zij in een Bijbelpassage aantreft – op praktische, werkbare en dynamische wijze – i.v.m. met het echte leven van de mensen in hun kerk.’ We nemen nog twee preektypes en enkele voorbereidingsregels in overweging.

Themapreken

De methode van themapreken is ideaal voor de uitleg van doctrines. De methode is synthetisch, waarbij de spreker verschillende teksten samenbrengt om een thema te ondersteunen en uit te diepen, zoals ‘De liefde van God’. De methode is ook analytisch. Vier methodes zijn van belang hier.

Ten eerste, *de bewijsvoeringmethode*. Deze methode kan een onderwerp introduceren aan de hand van een belangrijke tekst (die uitgelegd kan worden) maar vervolgens ook andere ondersteunende teksten inbrengt. Bijvoorbeeld een preek gebaseerd op ‘Gods is liefde’(1 Joh.4:16) kan deze vorm volgen met gebruikmaking van de titel ‘De liefde van God’:

- Gods liefde is opofferend (Joh.3:16)
- Gods liefde is onvoorwaardelijk (Hos.14:4)
- Gods liefde is attractief (Jer.31:3).

Ten tweede, *de afwegingsmethode*. Deze methode maakt gebruik van twee of drie elkaar aanvullende of contrasterende teksten, waarbij ze tegen elkaar worden afgewogen. W.E. Sangster deelde b.v. deze schets op ‘Lastdragers’:

- ‘Iedereen moet zijn eigen last dragen’ (Gal.6:5)
- ‘Draag elkanders lasten’ (Gal.6:2)
- ‘Werp je last op de Heer’ (Ps.55:22).

Dit voorbeeld maakt gebruik van het woord ‘last’ in de verzen van de *Statenvertaling*. Een Concordantie is een bruikbaar gereedschap voor alleenstaande teksten als deze. Gebruik ook een Concordantie die de betekenis van woorden uitlegt in de originele Bijbeltaal, zoals Youngs *Analytische Concordantie*.

---

⁶ Gebaseerd op lesaantekeningen van Aaron Linford, Donald Gee Research Centre, Mathersey.

Ten derde, de *beschrijvende methode*. De meeste Bijbelboeken hebben een hoofdthema. Deze methode neemt de ondergeschikte thema's en diept die uit. Bijvoorbeeld, het thema van het vierde evangelie is het Woord van God, de Openbaarmaker (Joh.1:1). Een preek die zich bewust is van de ondergeschikte thema's kan gaan over de mensen die Jezus ontmoette in het evangelie, zij aan wie Hij zichzelf openbaarde, zoals Andreas, Petrus, Filippus en Nathanaël.

Ten vierde, de *omarmende methode*. Deze neemt een thema of deel van de Bijbel en brengt alle verzen die hiermee verband houden aan het licht. Neem bijvoorbeeld de waarheid dat God zijn mensen leidt. In Genesis kan dit geïllustreerd worden met de levens van de aartsvaders, in hoofdsecties van het Oude Testament in de levens van Israël en Juda en in het Nieuwe Testament in het leven van Jezus en de kerk. Deze benadering leent zichzelf voor een serie preken of studies.

Themapreken voorbereiden

Laat je leiden door een aantal regels betreffende de voorbereiding van themapreken, zoals:

- *De regel van opeenstapeling*, die adviseert dat elke tekst die te maken heeft met een thema verzameld en overwogen moet worden. Als je eenmaal de referenties hebt verzameld, moet je je keus gaan inperken tot die verzen, die het best het thema of de doctrine, waarover je gaat spreken, representeren. Gebruik duidelijke tekstverwijzingsbijbel. En je geheugen voordat je een Concordantie gebruikt. Wees op je hoede voor sommige *Thematische Bijbelconcordanties*, omdat die woorden en verzen ongenueanceerd opsommen.
- *De regel van associatie* die beweert dat een themapreek bestaat uit een synthese van teksten, gepaard aan een associatie van woorden en ideeën. Wees eerlijk met woorden, hun betekenis en origine.
- *De regel van plaatsbepaling*, die beweert dat teksten begrepen moeten worden in hun context. Scheid teksten niet van hun omgeving. Het is belangrijk dat woorden altijd gedefinieerd worden aan de hand van hun gebruik. Voorts is het belangrijk om te herkennen dat *Bijbelse woorden gedefinieerd moeten worden door een Bijbels Woordenboek* (niet door Van Dale!).
- *De regel van beperking*, die verwijst naar specialisatie binnen een gegeven thema. Bijvoorbeeld de doctrine van verlossing. Dit is een belangrijk Bijbels thema die opgedeeld moet worden in verschillende onderwerpen zoals het feit van de zonde, de liefde van God en het verlossingswerk van Christus.
- *De regel van bijeenvoeging* handhaaft dat we bij het hoofddoel moeten blijven van de preek. Het is gemakkelijk om af te dwalen met een veelheid aan materiaal. Ga voor eenvoud.

- *De regel van affiniteit* zegt dat de preek in overeenstemming moet zijn met de hele teneur van de Schrift. Teksten moeten niet geïnterpreteerd worden buiten hun context. De regel van plaatsbepaling moet toegepast worden.
- *De regel van eliminatie* maakt de suggestie vanuit gezond verstand, dat we selectief moeten zijn over de bewijsteksten die we verzamelden over een gegeven onderwerp. Wees je bewust van Bijbelverzen die de geest pakken en hoofdideeën m.b.t. doctrine. Johannes 3:16 wordt 'Het evangelie in de notedop' genoemd.
- *De regel van progressie* vereist dat we onze teksten zo rangschikken dat er sprake is van een logische vooruitgang en gedachtegang. Dit betekent dat Oudtestamentische teksten voorafgaan aan de Nieuwtestamentische. Zonde, schuld en berouw moeten behandeld worden voorafgaand aan geloof, vergeving en wedergeboorte. Vermijd mentale gymnastiek.
- *De regel van toe-eigening* beweert dat we de preek moeten toepassen in het leven. Het gevaar van themapreken is dat ze kunnen verworden tot egotripperij van de prediker en hersenkrakers voor de gemeente! Je boodschap moet praktisch zijn.

De toepassing van deze regels kan het beste geïllustreerd worden aan de hand van een voorbeeld. Stel dat je na het lezen van Hand.2:1-4 geïnteresseerd bent in het woord 'vuur' en dat je geïnspireerd bent om thematisch te spreken over 'Het vuur van God'? Ten eerste ga je aan de hand van de *regel van opeenstapeling* alle verzen opsommen met het woord 'vuur' erin met gebruikmaking van een Concordantie. De *regels van associatie en plaatsbepaling* vereisen een begrip van het woord, zoals dat in samenhang in elke passage wordt gebezigd. Een Bijbels Woordenboek maakt je bewust van de verschillende betekenissen van 'vuur', zoals de tegenwoordigheid van God (Ex.3:2; 19:18); de heiligheid van God (Heb.10:27-29); de heiligheid van Jezus Christus (Opb.1:14); Gods bekrachtiging (Hand.2:3,4); goddelijk oordeel (Mat.3:11); hel (Mat.18:8,9); beproeving (1 Kor. 3:13-15; Opb.3:18), nationaal oordeel (Opb.18:8), vergelding (Rom.12:20); loutering (Mal.3:2-3). Dit zou moeten leiden tot de *regels van inperking en bijeenvoering* (pas je de preek toe op gelovigen of ongelovigen?) De preek moet een doelgroep hebben. De *regel van affiniteit* kan je uitdagen om zowel Oud- als Nieuwtestamentische passages te gebruiken (b.v. Ex.19:18 met Heb.12:29). De *regel van eliminatie* laat je de beste teksten uitzoeken (de lijst zal behoorlijk lang zijn!). De *regel van progressie* suggereert een simpele en logische preekschets. Tenslotte vereist de *regel van toepassing* dat de preek wordt toegepast.

Een preek voor gelovigen, getiteld 'Het vuur van God' kan de vorm aannemen van:

- De heiligheid van God geopenbaard op de Sinaï (Ex.19:18; Heb.12:29).
- De rechtvaardigheid van Jezus Christus gezien op Patmos (Opb.1:14).
- De kracht van de Geest ervaren op Pinksteren (Hand.2:3; 1 Thes.5:19).
- Een roep om heilig leven als toepassing van de preek (1 Pet.1:15,16).

Kenschetsende (of Analogische) Preken

Een type is 'een persoon of ding (vanuit het Oude Testament) waarvan geloofd wordt dat deze een voorafschaduwing is van iets anders (in het Nieuwe Testament)'. De Bijbel is rijk aan analogie. In het Oude Testament wordt God vergeleken met een rots (De.32:4), een vesting (Ps.18:2), een herder (Ps.23:1) een dauw (Hos.14:5). Israël wordt vergeleken met een wijngaard geplant door de Heer (Jes.5:1), een kudde (Ps.77:20), en een ziek lichaam zonder behandeling (Jes.1:6).

Het Nieuwe Testament draagt bij tot het gebruik van typologie. De Here Jezus gebruikt analogieën in zijn onderwijs. Hij sprak van zichzelf als het Brood des levens en het Licht der wereld (Joh.6:35;8:12). Als de Deur en de Goede Herder vergelijkt Hij zichzelf met dwaalleraars, die Hij vergeleek met dieven, rovers en huurlingen (Joh.10:1-16). Paulus neemt Israël als waarschuwingvoorbeeld in Korinthiërs (1 Kor.10:1-11). De brief aan de Hebreeën illustreert het gebruik van typologie.

Het Voorbereiden van Kenschetsende Preken

Hier is verder advies van toepassing die al eerder gegeven is t.a.v. preekvoorbereiding. Ten eerste, wees bemoedigd om types te gebruiken die al in de Bijbel gegeven zijn, in het bijzonder als ze worden uitgelegd in het Nieuwe Testament. Overweeg bijvoorbeeld:

- ☐ De Here Jezus getypeerd door Adam (Rom.5:14; 1 Kor.15:45-49), de geslagen rots (Num.20:7-11; 1 Kor.10:4), en de bronzen slang (Num.21:6-9; Joh.3:14)
- ☐ De kerk wordt getypeerd door het volk Israël (Ex.19:6; 1 Pet.2:9)
- ☐ De gelovige wordt getypeerd door Abraham (Rom.4:12)
- ☐ Het oude en nieuwe verbond worden met elkaar vergeleken (Gal.4:21-31; vgl. 2 Kor.3:7-18)
- ☐ De berg Sinai en Jeruzalem worden vergeestelijkt in Hebreeën 12:18-24.

Wees op je hoede voor verborgen analogieën en het allegorisch gebruik van taal – beiden kunnen een rijke Oudtestamentische achtergrond hebben. Het offer van Isaäk bijvoorbeeld kan schuilgaan achter een bewering van Paulus in Romeinen (Rom.8:37; vgl. Gen. 22). In Galaten worden Christelijke karakteristieken als liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing de vrucht van de Geest genoemd (Gal.5:22,23; Ps.1:1-3).

Wees je bewust van het idee van vervulling. Soms wordt gezegd: 'Het Oude Testament wordt in het Nieuwe Testament verborgen; het Nieuwe Testament wordt door het Oude Testament geopenbaard.' De evangeliën ondersteunen dit gezichtspunt, in het bijzonder op de wijze waarop ze Jezus Christus zien als vervulling van de Schrift. Behoorlijk vaak zijn profetische gedeelten allegorisch, zoals de keren dat Jezus wordt gezien als hoeksteen (Mat.21:42; Mar.12:10,11; Luc.20:17).

Je kunt types toepassen in biografische preken. Noach, Daniël en Job moeten bijvoorbeeld speciale geestelijke kwaliteiten vertegenwoordigen. (Eze.14:14). Mozes en Nehemia kunnen dienen als voorbeelden van leiderschap. Abrahams relatie met God is een analyse waard (Jak.2:23).

De prediker kan niet Bijbelse thema's gebruiken. W.E. Sangster suggereert dat moderne preken gebouwd kunnen worden op moderne analogieën. Jezus betrok alledaagse mensen en gebeurtenissen in zijn gelijkenissen, zoals de keren dat Hij sprak over het bouwen van een toren en het ten strijde trekken (Luc.14:28-33). In de pastorale brieven wordt de Christen vergeleken met een atleet, een landman en een soldaat (1 Tim.2:3-6). Dagelijkse nieuwsitems kunnen getypeerd worden met groot effect. Moderne verhalen over reddingen kunnen bijvoorbeeld beeldend de weg aangeven hoe de Here Jezus de verlorenen zoekt en redt. (Luc. 10:19).

De kenschetsende preek kan aantrekkelijk voor kinderen en jeugd zijn. Begin met hun interesses en pas het Woord toe. Je kunt praten over een of ander idool of computerspel, om vervolgens parallellen te trekken en een Bijbelse toepassing te maken. De Bijbel vergelijkt de Christen met een atleet (1 Kor.9:24-25; Heb.12:1-2). Wees je ervan bewust dat vergelijken van het wereldse met het gewijde grenzen kan hebben, bijvoorbeeld de vergelijking tussen het leven als Christen en een cricketwedstrijd.

Deze waarschuwing leidt tot een andere. Neem aan dat er beperkingen zijn aan allegorie. Het misbruik van de Bijbel door sekten en dwalingen waarschuwt ons ervoor dat we richtlijnen nodig hebben voor 'vergeestelijking'. W. E. Sangster, waarschuwt voor overgebruik, terwijl hij het opneemt voor het gebruik van analoge preken, als hij zegt: 'De analogie wordt vaak te ver doorgedreven. Enthousiastelingen gaan vaak teveel in detail met deze structuur en zelfs in absurditeiten. Het is niet altijd gemakkelijk te weten waar de lijn getrokken moet worden'. Twee regels zijn hier het overwegen waard. Ten eerste, adopteer het principe van 'eerst het letterlijke dan het geestelijke' (1 Kor.15:44); er moet een letterlijke basis zijn voor elke geestelijke analogie. Bouw geen doctrine op gelijkenissen. Ten tweede, ga na of elke allegorie in overeenstemming is met Bijbelse waarheid of doctrine – dat is de rechte betekenis van de Schrift.

Toen ik een jonge Christen was, was het de mode voor predikers om te spreken over de Oudtestamentische tabernakel of tempel. Alles wat in het huis van God voorkwam, inclusief materialen en bekleding, stond ergens voor. Ik moet toegeven dat ik niet onder de indruk was van deze preken. Ze waren te hemels om van enig aards nut te zijn. Zo was ik ook niet diep onder de indruk van preken die hoofdzakelijk over numerologie gingen. Deze preken voedden teveel privé-speculatie en lieten een zweem van geestelijke opschepperij achter. (1 Kor.8:1). Ik stel voor dat wij als dienaren van het Woord (Luc.1:2) elke vorm van opschepperij richting bijzondere openbaring vermijden. De ethos van Gods Woord is niet

mystiek. Hedendaagse preken moeten preken zijn voor vandaag. Mensen willen waarheid die slaat op het leven.

Biografische Preken

'De Bijbel is rijk aan biografie. Karakterstudies zijn altijd interessant; mensen willen graag horen over mensen. Dit type preek roept om verbeeldend inzicht, sympathiek begrip van de menselijke natuur en verborgen oordeel.' (Aaron Linford). Elke Bijbellezers zal zich bewust zijn, dat God spreekt door de levens van mensen en naties, door menselijke gebeurtenissen en omstandigheden. Hieruit volgt dat een goede manier van Bijbeluitleg de biografische preek betreft. De menselijke interesse in dit type preek maakt het ook aantrekkelijk.

Het Voorbereiden van Biografische Preken

Verschillende benaderingswijzen kunnen gebruikt worden in de voorbereiding van biografische preken.

Een *thematische* benadering tot biografische preken ziet Bijbellevens vanuit verschillende gezichtspunten. We kunnen bijvoorbeeld kijken naar het geloof van Abraham, het geduld van Job, de bediening van Petrus of de eerste zendingsreis van de apostel Paulus. Mannen en vrouwen die bewezen hebben dat God een levende uitdaging kan presenteren.

Een *incidentele* benadering zal verschillende voorvallen overwegen. Jozefs leven, bijvoorbeeld, kan gaan over een studie van Jozef thuis, in Potifars huis, in de gevangenis, en in dienst van Farao. Het leven van Jozef is te vergelijken met dat van de Here Jezus.

Een *analytische* benadering zal opvallende trekken in het leven van het Bijbelse karakter uitlichten en die toepassen. De Amerikaanse Evangelist Dwight L. Moody predikte over 'Het leven van Mozes' en vatte dit als volgt samen:

- Mozes spendeerde 40 jaar in Egypte, gelovend dat hij iemand was
- Mozes spendeerde 40 jaar in Midian, lerend dat hij niemand was
- Mozes spendeerde 40 jaar in de Sinaï, ziende wat God kan doen met niemand

Elia's leven kan als volgt worden opgesomd:

- Zijn verschijning (1 Koningen 17)
- Zijn verdwijning (1 Koningen 18-19)
- Zijn herverschijsning (1 Koningen 21).

Martha biedt een goede Bijbelstudie aan:

- Haar huis stond open (Luc.10:36)
- Haar gedachten warden afgeleid (Luc.10:40)
- Haar attitude werd gecorrigeerd (Luc.10:41,42)
- Haar dienstbetoon werd herkend (Joh.12:2).

Een *kenschetsende* benadering kan nadenken over de vervulling van een Oudtestamentisch type door een Nieuwtestamentisch antitype. Sommige Oudtestamentische karakters zijn absoluut types van Christus (die het antitype is) Mozes, Jozua, Melchizedek en Aäron worden met de Here Jezus vergeleken in de brief aan de Hebreëen (zie Heb.3:1-6; 5:1-10; 7:1-25).

Een *representatieve* benadering erkent dat sommige Bijbelse karakters ideaal een geestelijk karakter of ervaring lijken te illustreren. Overweeg deze voorbeelden: Abrahams bereidwilligheid om zijn zoon te offeren aan God is een voorbeeld van onderwerping en gehoorzaamheid (Gen.22). Jakobs ervaring in Pniël is een illustratie van een veranderende religieuze ervaring (Gen.32). De apostel Johannes, de 'zoon van de donder' die de discipel van liefde werd, is een voorbeeld van de veranderende genade van God (Mar.3:17). Petrus illustreert de veranderende kracht van de Geest in het leven van de gelovige. Paulus, de apostel voor de heidenen, is een voorbeeld van zendingsijver.

Een *vergelijkende* benadering zal iemands leven vergelijken met dat van een ander. Sommige Bijbelkarakters worden samengebracht en nodigen uit tot vergelijking. Bijvoorbeeld Kaïn en Abel, Abraham en Lot, Ruth en Boaz David en Jonathan, Elia en Elisa, Johannes en Jezus, Jakobus en Johannes, Aquila en Priscilla. Soms nodigen drie mensen uit voor een vergelijking. Overweeg Mozes, Aäron en Mirjam in Micha 6:4. Ze kunnen gebod, gebed en lofprijs vertegenwoordigen. We hebben al de drie geestelijke reuzen genoemd, Noach, Daniel, en Job in Ezechiël 14. Waarom heeft Gods de drie apart genomen? Maria, Martha en Lazarus kunnen vergeleken worden. (Zie Lucas 10:38-42; Johannes 12:2)

Gevaren t.a.v. Biografische Preken

We moeten enkele waarschuwingen richten tot onbehoedzame sprekers.

Het gevaar van *inadequate voorbereiding*. Het gevaar met biografische preken (net zoals bij andere types preken) is gebrek aan voorbereiding. W. E. Sangster waarschuwt dat een bijbelse biografie een toevlucht kan zijn voor de onvoorbereide. 'Het lijkt zo gemakkelijk om 'samen te komen'. Een Concordantie en een Bijbels Woordenboek kunnen alle bekende feiten op een hoop gooien. Alles in goede orde zetten en bepaalde lessen trekken is niet zwaar werk.⁷

Het gevaar van *verkeerde voorstelling*. De bijbel heeft een setting in het Nabije Oosten. De prediker moet voorzichtig zijn om de bijbelverhalen niet te interpreteren vanuit het standpunt van de westerse cultuur of de 20e eeuw. De Bijbelpersonen leefden vele eeuwen geleden en het waren mannen en vrouwen van hun tijd. De prediker moet geen moderne attitudes en waarden lezen in Bijbelverhalen. Bijvoorbeeld Abraham: hij was niet immoreel toen hij Hagar als tweede vrouw nam (Gen. 16:4). Volgens oude teksten kon hij dit doen om een zoon en erfgenaam op te voeden. Dit gezegd hebben, de fundamentele menselijke natuur

---

⁷ *The Craft of the Sermon*, p. 66.

is in elke cultuur en in elke tijd hetzelfde. Dus om dit punt te illustreren, kunnen we Davids berouw over de dood van zijn zoon in het Oude Testament beschrijven, en de vreugde van de melaatse toen hij genezing ontving in het Nieuwe Testament.

Het gevaar van *toevoeging*. De Bijbelverhalen zijn bijzonder simpel. Dit wordt goed geïllustreerd door de evangelieverhalen in de woorden en werken van Jezus. Het gevaar in hervertelling van verhalen is dat iemand zijn verbeelding de vrije loop kan laten. Goed advies is hier: 'verbeelding maar op feiten gebaseerd zijn, maar verbeelding macht die niet verdraaien'.

De verleiding om uit te weiden over Bijbelverhalen moet tegengegaan worden, speciaal wat betreft vertellingen tot kinderen. Uit ervaring heb ik geleerd dat kinderen zich de niet canonieke delen kunnen herinneren van je verhaal en de belangrijke delen vergeten!

Het gevaar van *wildgroei*. Er schuilt een gevaar in het topzwaar maken van onze preken met de achtergrondgegevens van uit archeologie, hedendaagse historische verslagen en de geschriften van wetenschappers. Prediken gaat niet over het delen van informatie - we moeten verschil maken tussen een preek en een lezing. Wees simpel.

Er moet sprake zijn van een uitgebalanceerde benadering over wat ik hier heb gezegd. Achtergrondgegevens bij Bijbelverhalen kunnen verhelderend zijn en bruikbaar. Bijvoorbeeld het feit dat elk van de 10 plagen van Egypte te maken heeft met een godheid (de belangrijkste is Faraó zelf) is erg informatief. Maar achtergrondgegevens mogen nooit belangrijker zijn dan de bijbelse tekst zelf – houdt achtergrondgegevens in de achtergrond.

Het gevaar van *uitweiding*. Een ander gevaar in het werken met achtergrondgegevens is dat van de bijbel een boek voor specialisten wordt gemaakt. Dat kan zeker gebeuren bij constante verwijzing naar de originele talen van Hebreeuws of Grieks (of we die nu beheersen of niet). Om een tekst of gedeelte van de Bijbel in iemands eigen taal te lezen en dan te zeggen: "Maar volgens het Grieks of Hebreeuws betekent het" is een ondermijning van het vertalerswerk en laat mensen verward achter. Het zal er zeker in slagen om jou belangrijk te laten lijken - of praalziek! Als je een goede vertaling van de bijbel gebruikt, hoef je geen kritiek op de tekst te leveren.

Het gevaar van *sensatie*. Er ligt een andere val voor de nietsvermoedende spreker van biografische preken. Het is het gevaar van het claimen van speciaal inzicht in het leven van anderen, of proberen controversieel te zijn of betweter. Controversiële preken die ik gehoord heb omvatten: Job als ombekeerde zondaar; Judas Iskariot die Jezus geen pijn wilde doen; de gelijkenis van de Tien Wijze en Tien Dwaze Maagden leert een gedeeltelijke opname van de kerk bij Jezus' terugkeer; Paulus ging buiten de wil van God. Maakt de preekstoel niet tot een plaats van egotripperij. Weersta de zelfzuchtige verleiding om vergeleken te worden met een sensationele spreker. Sommige

sprekers zetten hun beweringen en speciaal inzicht kracht bij met de woorden "Ik geloof". Denk twee keer na voordat je deze woorden gebruikt.

Het gevaar van de *ontoepasbaarheid*. We kunnen zo in beslag genomen worden door het levensverhaal van een persoon, dat we vergeten de lessen te trekken van hun successen en fouten. Het verhaal van Ruth is meer dan een liefdesverhaal. Het leven van Christus is meer dan dat van een goede, morele man. De Bijbel is meer dan prachtige literatuur vol mooie verhalen. Pas de waarheid toe.

Positieve Evaluatie van Biografische Preken

We hebben zoveel waarschuwingen aangereikt, dat het nodig is er een balans in aan te brengen. Goed voorbereide biografische preken worden aanbevolen. Ze voorzien in een manier van exegese van de Schrift en passen vitale waarheden toe. Hun interesse in de mens eist attentie. Ze hebben betrekking op de wijze waarop God Zich geopenbaard heeft in de geschiedenis - door de levens van mensen en naties.

Sommige predikers hebben de vaardigheid om Bijbelse karakters tot leven te wekken. Ik heb Elisha Thompson gezien, een voorbije leraar van Assemblies of God Bijbelschool, die gemeentes aan zich bond met zijn biografische preken. Hij gebruikte zijn manschappen met verve. E. W. Bullinger, F. B. Meyer, G. Campbell Morgan, Graham Scroggie en Alexander Whyte scharen zich onder hen, die voorzien in goede voorbeelden van biografische uitleg in hun geschriften en preken. Ze vertegenwoordigen een voorbije generatie van sprekers - maar ze zijn het waard om gelezen te worden.

Apologetische en Ethische Preken

'Er is een grotere nood aan verdediging van het geloof tegen haar vijanden, en het rechtvaardigen van de wegen van God aan hen die moeite hebben met het begrijpen van'. (John Murray).

Christelijke preken moeten attitudes aanspreken en vragen en problemen van de dag. De kerk moet ook haar geloof verdedigen en een alternatieve levensstijl aanbieden voor de zelfzuchtige levensstijl die vaak door de maatschappij wordt gepropagandeerd. Dat is waar apologetische en ethische preken hun plaats vinden.

Apologetische preken

Als tak van de theologie verklaart apologie op defensieve wijze de waarheden en doctrines van het christelijk geloof. Het evangelie van Lucas en de Handelingen van de apostelen hebben een defensief doel in het demonstreren, dat Jezus en de eerste gemeente niet antisociaal of anti-Rome waren. Lucas geeft aan Theofilus de aard aan van het christelijk evangelie en beargumenteert dat Christenen goede burgers zijn.

Moderne Christelijke apologie moet voorzien in het bewijs dat het geloof van Christus verdedigt tegen elke soort aanval, inclusief die van atheïsme en agnosticisme, rationalisme, humanisme, materialisme, secularisme, pluralisme evenals

oppositie vanwege andere religies en verscheidene sekten. De apologetische preek heeft een positieve plaats als middel van apologie. Hoe wordt de apologetische preek voorbereid en gepresenteerd?

De apologetische preek gebruikt *argumenten*. De apologeet zal gaan voor de verdediging van onderwerpen, zoals de persoon en het werk van Christus. De kerk - zo mag worden beargumenteerd - moet haar geloof verwoorden in een moderne wereld. Een overhalende benadering kan nodig zijn om dit te doen.

De apologetische preek *bedient zich van rede*. De Heer riep Israël en Juda vaak op d.m.v. de profeten om met hem te redeneren (Jes.1:18-20). De Here Jezus zoomde in op de eerlijke twijfelaar en gebruikte rede om zijn criticasters te antwoorden. Hij sprak zich uit tegen de puur emotionele reactie op het evangelie (Mar.4:16,17). Zijn heldere denken kwam in aanraking met tegenstand van de criticasters (Mat.12:24-28). Soms stelde Jezus vragen die een oefening voor het denken en het hart uitdaagden. (Luc.10:36). De apostel Paulus redetwistte met Joden en heidenen (Hand.9:22; 17:2,3,17,18; 18:4; 19:8,9; 24:25).

De apologetische preek *hanteert de Schriften*. De Nieuwtestamentische kerk verdedigde het geloof door te zeggen: "Zo is het." (Hand.2:16). Zij bewees wie Jezus was door te verwijzen naar het Woord van God (Hand.3:18; 13:27,33). Dit was in het bijzonder het geval als een beroep op Joden werd gedaan. Natuurlijke theologie werd aangewend in argumenten voor hen die de Schriften niet kenden. Paulus gebruikte bijvoorbeeld kosmologische argumenten voor het bestaan van God (Hand.14:15-17; 17:22-31; Rom. 1).

De apologetische preek *vertrouwd op de heilige Geest*. Het gebruik van rede en argument ondermijnt niet de kracht van de Geest in prediking. Paulus bediening in Korinthe is een herinnering aan het feit dat succesvolle prediking steunt op meer dan alleen argumenten'(1 Kor.1:17; 2:4,5; 4:20; vgl. Heb.11:3). We moeten een weifelachtige benadering afwijzen. Prediking heeft de kracht van de Geest, de Schriften en een scherp verstand nodig. Samuel Chadwicks bediening stond bekend als 'vlammend logisch'. Vlamme waarheid is een onweerstaanbare kracht.

De drie principes van apologetische prediking zijn aanhaling, argument en beroep doen op. Preken hebben het gezag van de Schrift nodig, helder logisch denken en het vuur van de Geest.

De Doelen, Terreinen en Waardering van de Apologetische Preek

De doelen van de apologetische preek kunnen drievoudig zijn.

Ten eerste houdt die zich bezig met het weerleggen van argumenten van hen die het evangelie tegenstaan. Je kunt u doen door:

- het tegenovergestelde van een gezichtspunt bewijzen
- argumenteren vanuit concessie

- openbaren waar vergissing vandaan komt
- gebruik van logica

Om deze punten te illustreren, nemen we als onderwerp de opstanding van Jezus Christus - een waarheid die verdedigd moeten worden in elke generatie van de Christelijke kerk. Om de overhand te krijgen voor de vooronderstelling dat Jezus niet opstond uit de dood, kun je het tegenovergestelde gezichtspunt bewijzen door het opnieuw bekijken van het historisch getuigenis in de vier evangeliën. Om de concessie te argumenteren moet je akkoord gaan met het feit dat deze gebeurtenis ongebruikelijk is, maar omdat de Schepper van het heelal erin betrokken was en reden had om erbij betrokken te zijn, maakt dat deze unieke gebeurtenis plaatsvond.

Velen een rationele argumenten hebben gesuggereerd dat Jezus gereanimeerd was nadat hij van het kruis was genomen - zulke verkeerde opinies kunnen gemakkelijk weerlegd worden door het bewijs van de evangeliën en de kerkgeschiedenis. Een logische reactie op ongelof in de opstanding van Jezus Christus kan gevonden worden in 1 Korinthiërs 15.

Ten tweede heeft de preek tot doel te redetwisten met de opperrechter twijfelaars om hen te overtuigen van de geloofwaardigheid van het geloof. Sommige van de eerste kerkvaders waren apologeten.

Ten derde ambieert de preek de gelovigen opnieuw zekerheid te geven door een soort onderwijs dat hun geloof bevestigt en wapent tegen valse leer. Prediking zou Christenen moeten helpen om voor hun geloof in te staan (1 Pet.3:15).

Een aantal gebieden and zaken moeten door de spreker worden aangepakt. We leven in een tijd waarin ideeën en claims conflicten oproepen. Ondanks medische en wetenschappelijke vooruitgang treft de mens zaken aan zoals ziekte, honger, natuurrampen, misdaad oorlog en dood, problemen die om een antwoord vragen. Hier zijn enkele suggesties voor preektitels in deze moderne tijd:

- Maakt de dood een eind aan alles? – behandelt de dood
- Kicken voor het graf - behandelt drugs
- Leiden alle wegen tot Rome? – pakt religieus pluralisme aan
- Zorgt God? - legt lijden uit
- Is er een God? - pakt atheïsme aan
- Kan ik God leren kennen? - geeft een antwoord op agnosticisme
- Heeft leven zonder God zin? - confronteert humanisme
- Een toewijding voor het leven - adviseert over het huwelijk

Preken over de waterdoop kan gaan over totale onderdompeling: de doop in de evangeliën (de doop en de opdracht van Jezus); de doop in Handelingen (de praktijk in het Nieuwe Testament); de doop in de brieven (de theologie van de doop).

Apologetische preken moeten schaars gebruikt worden. Ze moeten gaan over serieuze onderwerpen, in het bijzonder zij die in relatie staan tot het dagelijkse leven. Pastorale bediening moet er op voorbereid zijn om om te gaan met harde onderwerpen zoals de dood van een kind. Wees voorzichtig hoe je omgaat met deze onderwerpen zoals het geloof in andere religies, sekten en culten. Een gemeente wil meer dan feiten, en eist positieve redenen voor hun geloof. Het is interessant dat de apostel Paulus, in zijn omgang met de gnostische dwaling in de kerk van Kolosse, inzoomt op de persoon en het werk van Christus (Kol.1-2). Dus wees voorzichtig - predik Christus, niet het Mormonisme!

Ethische preken

Ethiek is de wetenschap van gedrag. Het houdt zich bezig met de handelingen van mensen t.a.v. hun goedheid en verkeerdheid. Hedendaagse morele filosofen en onderwijsdeskundigen zijn erg subjectief in hun benadering van de regels en reguleringen. Alfred J. Ayre, de Oxford filosoof, ziet morele beweringen puur emotioneel. Maar hij zegt dat het aan de kerk is om morele waarden te prediken. Voordat de kerk de wereld de schuld geeft voor zijn lagere morele waarden, moet zij eerst kijken naar haar eigen voorbeeld en bediening.

De illustratie, het Belang en de Toepassing van Ethische Preken

Ethiek begint met de prediker en de kerk.

We zouden de standaards die we preken moeten illustreren aan de hand van ons eigen leven, anders zijn wij hypocrieten. Een trouw prediker pakte eens in een boeren gemeenschap de aanhoudende praktijk van het stelen van kippen sterk aan, en andere morele zonden. Toen hij predikte kwam er een kilte over de gemeente. Later klaagde een kerk beambte over de boodschap en adviseerde de prediker zich aan het evangelie te houden! Het woord van God moet gegrond worden in de wereld. Als Christenen zijn wij geroepen te leven zoals Jezus. (1 Joh.2:6). Het evangelie van onze Here Jezus Christus heeft ethische implicaties.

De prediker moet *belangrijker zaken aanpakken*. Onze preken moeten voorbereid worden met de Bijbel in één hand en de krant in de andere. Zaken moeten onder ogen worden gezien. Zoals de Farizeeën kunnen er vol ijver bezig zijn met om belangrijke zaken zodat we de meest belangrijke over het hoofd zien zoals recht, barmhartigheid en getrouwheid. (Micha 6:8; Mat.23:23). De tweevoudige basis van Christelijke ethiek is liefde voor God en liefde voor de mens. (Mat.22:40).

John Stott verwijst naar micro-ethiek en macro-ethiek. Ik citeer een lang stuk: 'we moeten krachtig de belangrijke thema's van het leven behandelen, de prangende vragen die mannen en vrouwen altijd hebben gesteld, en die de grote verhalen-schrijvers en dramaturgen hebben behandeld in elke eeuw: Wat is de reden van het bestaan? Heeft het leven betekenis? Waar kom ik vandaan en waar ga ik naartoe? Wat betekent het om mens te zijn, en waarin verschillende mensen van dieren? Vanwaar deze dorst naar doorzichtigheid, de universele zoektocht naar

een realiteit boven ons en meer dan ons, deze noodzaak om neer te vallen en een oneindig groter iets te aanbidden? Wat is vrijheid en hoe kan ik persoonlijke bevrijding ervaren? Waarom de pijnlijke spanning tussen wat ik ben en wat ik verlang te zijn? Is er een manier om schuld kwijt te raken en een schuldig geweten? Wat over de honger naar liefde, seksuele vervulling, huwelijk, gezinsleven en gemeenschap aan de ene kant, en aan de andere kant de wijdverbreide vervreemding en aan de basis destructieve passies van jaloezie, kwaadaardigheid, haat, lust en wraak? Is het mogelijk om werkelijk meester over jezelf te zijn en je naaste liefde hebben? Is er enig licht op de donkere mysteries van het kwaad en het lijden? Hoe kunnen we moed vinden om eerst het leven, dan de dood, en dan wat er na de dood is, te vinden? Welke hoop kan ons ondersteunen temidden van onze radeloosheid.⁸

Ethische preken handhaven dat Gods absolute morele waarden in zijn Woord heeft gegeven. Ze worden in het bijzonder gevonden in de decaloog of 10 geboden en de lering van Jezus Christus (in het bijzonder in de Bergrede). Jezus Christus is het voorbeeld voor de gelovige (1 Pet.2:21), God heeft de bedoeling om zijn volgelingen meer op hem te laten lijken (Rom.8:28,29). Zoals C.S. Lewis het oorspronkelijk zei: God is erop uit om kleine Christussen te maken.⁹ Jezus zei dat een wijs persoon zijn leven zal bouwen op zijn onderwijs (Mat.7:24). De ethische preek moet de doctrine van Christus toepassen in het alledaagse leven. De Nieuwtestamentische brieven doen dat. Paulus spreekt van een leven in de Geest, dat rein en overwinnend kan zijn (Rom.8). De heilige Geest, die de gelovige wedergeboren laat worden, motiveert heilig leven en maakt dit mogelijk door zijn tegenwoordigheid en kracht. 'De vrucht van de Geest' spreekt van een nieuwe dynamische mogelijkheid in Christus om een positief, God verheerlijkend leven te leven (Gal.5:22,23).

De prediker moet zien hoe de bijbel het alledaagse leven aanraakt met haar verschillende verantwoordelijkheden en relaties. We moeten prediken dat geloof zonder werk te dood is. (Jak.2:26; Ef.2:10). We moeten leren dat de Geest voorziet in de dynamiek voor het leven. (Rom.5:5).

Pastorale preken

'De prediker... moet een exegeet zijn van zowel de Schrift als zijn gemeente, zodat het levende woord van God voor vandaag voorwoord goed wordt als tekst en situatie elkaar kruisen' (Klaas Runia).

We gaan nu preken overwegen in het licht van de verantwoordelijkheid gegeven aan hen die daarvoor speciale bedienaars zijn. Pastorale preken kunnen geassocieerd worden met de voorganger als leraar, evangelische preken met de evangelist, en profetische preken met de profeet. (Ef.4:11).

---

⁸ *I Believe in Preaching*, p. 151.

⁹ C. S. Lewis, *Mere Christianity*, London, Fontana, 1955, p. 166.

De voorgangerspreek

De verbindingen die we gemaakt hebben tussen bedienaren en preken zijn geschikt, maar niet altijd correct. Bijvoorbeeld er moeten tijden zijn, dat de voorganger (of oudste) de kerk voedt, het evangelie brengt aan de onbekeerden, of een profetische woord aan de kerk die hij overziet. De voorganger moet 'het woord prediken' en 'het werk van een evangelist doen'. (2 Tim.4:2,5). De man van God moet prediken, leren, vermanen, bemoedigen en opdrachten geven. (1 Tim.4:13; 5:1,20; 6:17,18). De gaven en inspiratie van de Geest zijn niet altijd gemakkelijk te bezorgen. Het mandaat van de spreker is echter om *Christus te prediken*. Het is de verantwoordelijkheid van de voorganger zijn ogen en die van de kudde op de Heer te richten. De Here Jezus houdt van zijn werk en zijn aangestelde leiders moeten ervoor zorgen dat de kerk haar Here liefheeft (Ef.5:23-32; Joh.21:15-17). Wees een op Christus gecentreerde spreker!

De voorganger moet het evangelie van Christus prediken. Wees je bewust van de belangrijkste leerstellingen of *kerygma* van de Nieuwtestamentische kerk (1 Kor.15:1-3). De waarheden van het kruis en het lege graf moeten niet gering-schat worden. Als je preekt over de dood en opstanding van Christus kom je aan vele noden tegemoet. Gemeenten hebben het nodig het goede nieuws te horen van vrede met God, vergeving en hoop. Preek de Opgestane Gekruisigde! James S. Stewarts *A Faith to Proclaim* is voor velen uitdagende leesstof. Akes for very challenging reading here.¹⁰

De voorganger *moet de kudde van God voeden*. De opgestane heer gaf de apostelen Petrus de opdracht: "Voed mijn lammeren ... Voed mijn schapen." (Joh.1:16,17). Dat is ook ons mandaat. Voorgangers moeten de kudde voeden waar zij het opzicht over hebben - inclusief de kinderen en tieners. Het is incorrect om te zeggen dat kinderen de kerk van morgen zijn; kinderen zijn deel van de hedendaagse kerk. Maarten Luther, de Duitse hervormer, had het doel te prediken in een stijl die iedereen zou helpen de boodschap te begrijpen. Hij zei: "Een prediker moet de vaardigheid hebben om de niet geleerden simpel, ronduit en recht toe recht aan te onderwijzen., want onderwijs is belangrijker dan vermaning ... Als ik preek dan heb ik geen doktoren en magistraten op het oog, waarvan ik er meer dan 40 in de gemeente heb. Ik heb mijn ogen gericht op de dienstmeiden en de kinderen. En als de geleerde niet tevreden zijn met wat ze horen, dan is de deur open."¹¹ Zonder twijfel is er een vloedgolf aan ontevredenheid in sommige hedendaagse kerken. De reden? De kudde van God is stervende! Als je een tevreden kerk wil, voed het!

De voorganger *moet in noden voorzien*. De goede voorganger zal opkomen noden in zijn kerk zien en erop ingaan - een manier om dat te doen is het woord te prediken. Soms moet een dienaar bewust bedienen in situaties. Zonden moet uitgedaagd worden en verkeerde attitudes en atmosferen gecorrigeerd. Zorg en

---

¹⁰ J. S. Stewart, *A Faith to Proclaim*, London, Hodder & Stoughton, 1962.

¹¹ Aangehaald door M. Lloyd-Jones, *Preaching and Preachers*, p. 128.

troost moet bediend worden door het woord. Mensen moeten tot Christus geleid worden. Elke geestelijke leider wil Christenen aanmoedigen om geheiligde levens te leven. De kudde hoeden, houdt prediking, lering en toepassing van het woord in (1 Pet. 5:2-4). Een paar woorden van waarschuwing en advies zijn hier nodig. Ten eerste, gebruik de preekstoel niet als een lafaardskasteel. De preekstoel is niet een vervanging voor pastorale correctie en raadgeving. Als personen geadviseerd willen worden doe dat dan privé. Ten tweede, preek tot mensen en niet tegen mensen. Spurgeon adviseert, gooi hoeden naar je gemeenten en geen stenen. Ten derde, wacht op God voor je preken. Dit staat God toe om te voorzien in de noden. Hij heeft de bekwaamheid om met problemen om te gaan voordat zij boven het hoofd groeien. Laat de Opperherder zijn kudde bedienen door jou! (Heb.13:20,21). Ten vierde, geloof in de kracht van het woord en de prediking als middel van God om uit te reiken naar het hart en het verstand van mensen. Zoals M. Lloyd-Jones zegt: "Prediken handelt met de hele persoon, de toehoorder raakt betrokken en weet dat er met hem wordt omgegaan door God via de prediker. Iets vindt er in hem en zijn ervaring plaats, wat zijn hele leven beïnvloedt."¹²

De voorganger moet *vragen beantwoorden*. Pastoraal advies en raadgeving begint op de preekstoel. Als je het woord spreekt zal het de nood voor persoonlijke raadgeving tot een minimum verminderen. Raak situaties en ervaringen in het dagelijkse leven van mensen aan. Op dit punt moeten we onze pastorale prioriteiten herkennen. Onthoud de belangrijke raad : "Wij zullen onze aandacht richten op gebed en de bediening van het woord." (Hand. 6:4). De voorganger moet een man of vrouw van de Geest zijn en het woord. Dienaren zijn niet geroepen om sociaal werker te zijn. Er zijn tijden dat de voorganger (of een van de voorgangers van het opzichterstam) bezoeken moeten afleggen, maar houdt de tijd beperkt. De organisatie van een bezoekersteam samengesteld uit diakenen en anderen talentvolle leden, kan voorgangers helpen om hun goddelijke roeping te vervullen (Rom.12:7-8).

De voorganger moet *bemoediging brengen*. Toen de apostelen in Jeruzalem moest hen kiezen voor een opvolger voor de nieuwe kerk in Pisidië Antiochië, kozen zij Barnabas. Deze Christen van Cyprus had een speciale bediening - hij kon bemoedigen. "Toen deze aankwam en de genade Gods zag, verheugde hij zich en wekte allen op om naar het voornemen van hun hart de Here trouw te blijven;" (Hand.4:36; 11:23). Teveel predikers hebben een bediening van ontmoediging! Sommigen ondermijnen het vertrouwen in hun bediening door constant persoonlijke problemen en moeilijkheden aan te kaarten in hun preken. Als dienaren hebben Christus te prediken en niet (2 Kor.4:5). Anderen nemen op zich om te spreken tegen de gemeenschap of denominatie waar zij deel van uitmaken! Ik denk dat het onhoffelijk en ongeestelijk is om tegen de kerk te spreken die je geroepen heeft om zorg voor te dragen. Laat dat zo zijn en wees geen lid van de vijfde colonne. We moeten het voorbeeld volgen van onze Opperherder,

---

¹² *Preaching and Preachers*, p. 56.

die in het toespreken van de zeven gemeenten van Azië eerst een pluim gaf voordat het oordeel kwam en raad volgde (Opb.2-3).

De voorganger moet *geloof brengen*. Jezus Christus gaf bedieningsgaven aan zijn kerk om die op te bouwen, om die in Hem volwassen te laten worden. (Ef. 4:11-12). In zijn werk *Ministerial Life and Work* legt W. H. Griffith de nadruk op de verantwoordelijkheid van opbouw in pastorale prediking. Pastorale bediening kan gebruikmaken van de charismatische gave van profetie in haar doel de kerk op te bouwen. (1 Kor.14:3-5).

De voorganger zou *eenheid* moeten *stimuleren*. Het tweede grote gebod van de wet is: "Heb je naaste lief als je zelf." (Lev.19:18). Dit wordt een koninklijk gebod in het Nieuwe Testament als Jezus ons opdracht geeft om elkaar lief te hebben. (Mat.22:39; Joh.13:34; Jak.2:8). Dit moet het onderwerp van liefhebben of zorg hoog op de lijst van onderwerpen krijgen van de voorganger.

De gemeente van de voorganger

De roeping van de voorganger is een verantwoordelijke die kennis vereist, toepassing en toewijding. Het preken van de waarheid eist soms een wijs en moedig hart, omdat verschillende mensen met verschillende noden en stemmingen tegemoet getreden worden.

De voorganger moet *verschillende mensen bedienen*. Aaron Linford merkt op: "De taak van de prediker is niet eenvoudig. Voor hem zit een gemeente die net zo divers is als de veelkleurige mantel van Jozef: mannen en vrouwen met een verschillende kijk op het leven, voor zich uit te kijkende jongeren met hun visies; achteruit kijkende ouderen met hun dromen; de arbeiders die vaak lichamelijk vermoeid en geestelijk alert zijn de zakenmensen met een recht toe recht aan visie over dingen; de kunstenaar met hongerige verbeelding; de intellectueel en de ongeletterde; de culturele en gewone man. Het is het werk van de spreker om deze heterogene groep te verenigen in een homogeen geheel.¹³ Goed leiderschap, dat het woord leert en predikt, zal de kerk zegenen en verenigen.

De voorganger moet *onpartijdig bedienen*. (Jak.2:1,3,9).

De voorganger moet *voorzien in verschillende noden*. Onze noden zijn net zo verschillend als onze gezichten. Toch zijn alle mensen fundamenteel gelijk. Dit geldt zowel geestelijk als emotioneel. We hebben allemaal genegenheid nodig. Fundamenteel voor de menselijke natuur is de nood voor erkenning, veiligheid en sympathie. Het woord te prediken met de inspiratie van de heilige Geest zal aan noden tegemoet komen. Pastoraal werk zal de preekstoel voeden, en pastorale leerlingen zal mensen versterken. Vanuit zijn pastorale ervaring somt W. E. Sangster de volgende belangrijke gemeentelijke noden op:

---

¹³ *Redemption Tidings*, November 1972, p. 16.

- Het verlangen naar een diepe geestelijk leven
- Moeilijkheden met het gebedsleven
- Intellectuele moeilijkheden
- Huiselijke problemen
- Verlies aan Christelijke ijver
- Seksuele problemen
- Een verlangen om zonder te belijden

De voorganger moet tegemoet komen aan de *verschillende stemmingen*. Pastoraal leerlingen moeten Christus centraal stellen. Hij is de redder van de zondaar en het voorbeeld voor de gelovigen. Christus is ook het onderwerp van Christelijke aanbidding. Preken staat centraal in onze aanbidding. Een prediker kan een gemeente brengen in aanbidding, de zegen brengen aan de mensen en de mensen bij God brengen. Waarachtige inspiratie zal de hemel naar beneden halen. Als predikers en opzichters zijn we geroepen om instructie, inspiratie en aanbidding te brengen.

Evangelisatiepreken

‘Want indien ik het evangelie verkondig, heb ik geen stof tot roemen. Immers ik ben ertoe genoodzaakt. Want wee mij, indien ik het evangelie niet verkondig!’ (Paulus, de apostel in 1 Kor.9:16). John Murray classificeert preken op deze wijze in zijn boek voor predikers:

- Zij die ramen openen, licht brengen in de duisternis van het verstand
- Zij die spijkers inslaan, vitale waarheden inhameren
- Zij die vragen beantwoorden, hulp bieden aan problemen
- Zij die iets tonen, vertellen hoe we moeten leven
- Zij die vissen, de poging om mensen bij Christus te brengen.

Dus, Murray definieert evangelisatie preken als “preken die vissen, het evangelie presenteren, op zoek zijn naar het overtuigen van mensen van hun zonden, en hen direct overhalen te accepteren dat God alleen iets voor hen kan doen als zij hun leven aan hem overgeven.”¹⁴ Zoals alle predikers zijn wij geroepen om vissers van mensen te zijn (Mat.4:19). ‘Evangelisten’ kunnen in dit hoofdstuk algemeen of specifiek geïnterpreteerd worden.

De motivatie van de evangelist

De *roep van God* zou sprekers moeten verplichten het goede nieuws te delen. Jezus openbaarde zijn missie, toen hij zei: “Mijn spijze is de wil te doen desgeenen, die Mij gezonden heeft, en zijn werk te volbrengen. Zegt gij niet: Nog vier maanden, dan komt de oogst? Zie, Ik zeg u, slaat uw ogen op en beschouwt de velden, dat zij wit zijn om te oogsten.” (Joh.4:34,35). Hij deelt zijn missie in het mandaat dat hij zijn kerk gaf: “Gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het

---

¹⁴ *How Shall they Hear?*, p. 29.

evangelie aan de ganse schepping.” (Mar.16:15). De opdracht van de Here om te gaan is aan heel zijn kerk gegeven en zijn roep om te evangeliseren is aan alle dienaren gegeven. Aandrang om te preken moet geboren worden vanuit onze roeping. Paulus beleet: “Immers ik ben ertoe genoodzaakt. Want wee mij, indien ik het evangelie niet verkondig!” (1 Kor.9:16).

Een *zorg voor mensen* zou predikers moeten bewegen het goede nieuws te delen. Paulus zegt: " Want de liefde van Christus dringt ons, daar wij tot het inzicht gekomen zijn, dat een voor allen gestorven is.." (2 Kor.5:14). Mensen, en geen succesnummers, moeten onze zorg zijn. David Livingstone merkte op: "God had maar één Zoon - en hij was een zendeling."

De *veroordeling van de ongerechten* zou sprekers moeten bewegen het goede nieuws te delen. “Daar wij dan weten, hoezeer de Here te vrezen is, trachten wij de mensen te overtuigen;” (2 Kor.5:11). Onze kennis van dood en oordeel zou ons moeten verplichten om te getuigen en te spreken over Christus. Waarom is de prediking van het komende oordeel zo zeldzaam in onze dagen?

De boodschap van de evangelist

“Want het woord des kruises is wel voor hen, die verloren gaan, een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht Gods... doch wij prediken een gekruisigde Christus” (1 Kor.1:18,23). De proclamatie van het evangelie zou Christus moeten presenteren. De mens in zonde heeft een Verlosser nodig. Jezus Christus is het antwoord op de menselijke nood; Hij is Gods goede nieuws. Overdenk de volgende drie punten, genomen uit de brief aan de Romeinen:

- De mens is *gebroken* door de zonde.
- Allen hebben gezondigd (Rom.3:23). Allen sterven (Rom.6:23).
- De mens is *verlost* door het bloed van Christus.
- Christus stierf voor zondaren (Rom.5:8).
- Door Christus' dood zijn we gered (Rom.5:9,10).
- De mens is *wedergeboren* door de Geest.
- Christus geeft nieuwe leven aan hen die vertrouwen in hem stellen (Rom.8:15).
- Christus roept om totale overgave (Rom.12:1,2).

Dit model herinnert ons aan eenvoud van het evangelie. En reactie richting Gods reddende initiatief is bekering (Rom.2:4) en geloof (Rom.5:1).

De Voorbereiding van de Evangelist

Het evangelie is simpel, maar dit betekent niet dat het evangelie gemakkelijk is voor te bereiden. De preek vergt toegewijde voorbereiding. Onze kennis van het evangelie moet geen excuus zijn voor slechte voorbereiding. We preken tot stervende mannen en vrouwen. We kunnen preken tot mensen die kritisch en sceptisch zijn. Voorts moeten we herkennen dat prediking van het evangelie plaatsvindt aan de frontlinie van geestelijke oorlogvoering.

Omdat dit zo is, *selecteer je tekst zorgvuldig*. We hebben tekstkritische preken besproken, maar hier is dat meer advies gegeven door W.B. Riley aangaande deze bijzondere preekvorm:

- ☐ De tekst moet aangepast zijn aan het onderwerp b.v. Joh.3:16
- ☐ Tekst moet zich lenen voor verlichting b.v. Rom.10:8-11
- ☐ De tekst moet bemoediging bevatten b.v. Mat.11:28.

Maak je preekschets vervolgens overtuigend. Je moet preken tot het hart en het verstand. Gaan voor eenheid, progressie, helderheid, en de vitaliteit. Beargumenteer krachtig. Rangschik alles overzichtelijk. Illustraties moeten kort, helder, sprekend, waar en attractief zijn. R.A. Torrey, die duizenden tot Christus bracht, was een emotioneel spreker. Zijn preken zijn logisch, argumenterend en overtuigend.

Pas voorts de boodschap toe met compassie. Preek voor beslissingen. Bid over je doelen. Dit kunnen berouw over zonden, geloof in de Verlosser en een volledige overgave aan de Heer zijn. De test van de evangeliepreek is de roep naar voren. Maak je oproep met geloof en betrek gebed en uitdaging erin. God gebruikt mensen om mensen te bereiken.

De Evangelist als Boodschapper

De prediker is een ambassadeur met een boodschap van verzoening (2 Kor. 5:17). God gebruikt sprekers om mensen tot Christus te brengen. 'Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in wie zij niet geloofd hebben? Hoe geloven in Hem, van wie zij niet gehoord hebben? Hoe horen zonder prediker? En hoe zal men prediken zonder gezonden te zijn?' (Rom.10:14,15). M. Lloyd-Jones zegt: "Prediking moet zo'n verschil maken voor de mens die luistert, dat hij nooit meer hetzelfde is. Ware prediking is God die handelt. Het is niet alleen maar een mens die woorden uit; het is God die hem gebruikt. Hij wordt gebruikt door God."¹⁵

De prediker is een *getuige*. 'De eerste christelijke predikers waren niet alleen maar indieners van theologie, het waren getuigen van de kracht van het evangelie in effectieve actie.' (Aaron Linford). Een getuige is iemand die weet, en deelt wat hij weet. De wereld heeft het nodig mannen en vrouwen te horen die Christus kennen. Preek Christus als levende realiteit. We moeten het *kerygma* prediken van de Nieuwtestamentische kerk, die een opstandings-*kerygma* was.

De prediker is ook een *verkondiger*. James S. Stewart maakt zich sterk, dat de boodschap van Christelijke evangelisatie, theologische inhoud heeft. Hij argumenteert dat de prediker de vleeswording, de vergeving, het kruis en de opstanding van Christus moet verkondigen.¹⁶

De prediker is ook *zendeling*. Er zijn voorbeelden in Handelingen van evangelisatie in heidengebieden. Paulus predikte het evangelie beginnend met een basis

---

¹⁵ *Preaching and Preachers*, p. 53.

¹⁶ Deze geven de belangrijkste delen van zijn boek *A Faith to Proclaim* aan.

van natuurlijke theologie in Lystra en Athene (Hand.14:6-19; 17:16-34). In Lystra bevestigt een genezingswonder het Woord van God. Dit staat de Here toe zijn belofte te houden van bevestiging van het Woord met tekenen (Mar.16:15-20).

De Bediening van de Evangelist

De evangeliepreek moet oprecht zijn en oprecht gebracht worden. Mensen hebben heel gauw door of er hypocrisie van de preekstoel komt. Onoprechtheid sluit meteen het verstand van mensen toe voor de boodschap van de prediker. Aan de andere kant vindt oprechtheid het oor van de mens. John Stott getuigt: “ ik ben ervan overtuigd dat simpele oprechtheid in onze dagen niets van haar kracht verloren heeft in bekoring en indruk.”¹⁷ Toen de jonge Billy Graham evangelische samenkomsten begon te houden in Groot-Brittannië in 1951 waren mensen sceptisch. Maar zijn overtuiging en oprechtheid gaven hem bijna onmiddellijk geloofwaardigheid. Charles H. Spurgeon onderstreept het belang van oprechtheid in de prediking van het evangelie. Hij zegt dat onze persoonlijke ervaring van Christus’ macht om te redden onze beste beredenering is, en ernst onze beste retoriek. Maar ernst moet gevoed worden, zoals Spurgeon zegt: “Als het een vervolg moet krijgen, moet onze ernst branden in een onsterfelijke vlam, en ik ken er maar een - de vlam van de liefde van Christus, die vele wateren niet kunnen doven.”¹⁸

Profetische Preken

“Als je van verlossing spreekt, dan verschijnt de reddende Jezus. Als je spreekt van goddelijke genezing, dan tref je de helende Christus in de gemeente aan. Als je spreekt van een wonder doende Jezus, dan merk je dat een wonder doende Jezus de vrijheid krijgt. Er is gebonden aan je lippen en je woorden.” (Paul Yonggi Cho). Er worden vaak twee woorden gebruikt in pinkster- en de charismatische kringen, die uitleg behoeven. Een eens ‘profetisch’, de ander ‘zalving’. Het is belangrijk dat we definiëren wat we bedoelen met de termen voordat we ze gebruiken.

Het Definiëren van het Woord Profetisch

In Engeland wordt op dit moment het woord profetisch gebruikt door predikers op drie of vier wijzen. Ten eerste wordt de term gebruikt t.a.v. De ‘profetische bediening’ van de kerk in de maatschappij. Deze bediening loopt parallel aan die van de Oudtestamentische profeten, die de zaken aanpakten die verband hielden met een juiste relatie met God, en sociaal recht en rechtvaardigheid. Ten tweede wordt de term gebruikt om preken te beschrijven die een sterke mate van goddelijke inspiratie of tegenwoordigheid kennen. Deze mate van inspiratie wordt soms omschreven als ‘zalving’ of ‘zalving van de heilige Geest’. Preken worden aan

---

¹⁷ *I Believe in Preaching*, p. 270.

¹⁸ *Lectures to my Students*, p. 313.

geduid als 'gezalftde boodschappen'.¹⁹ Ten derde gebruikten sommigen de term als verwijzing naar preken die woorden van kennis of wijsheid bevatten, zodat prediking een voertuig werd voor de *charismata*, of gaven van de Geest, en vooral de gaven gekarakteriseerd door openbaring. Ten vierde wordt profetisch gebruikt in associatie met de persoon die speciaal begenadigd is, de profeet in Efeziërs 4, wiens bediening elementen bevat van 'kennen' en 'voorspellen'. Al deze definities vereisen wat erkenning als we profetische preken bespreken.

De Profetische Boodschap

Ten eerste nemen we profetische preken in overweging als preken die het Woord van God toepassen op situaties in de maatschappij. Deze zullen gepredikt worden door hen die de gelegenheid hebben te dienen in staatkundige, politieke, sociale en onderwijskringen. Billy Graham was aalmoezenier voor de president van de Verenigde Staten van Amerika. Zijn bediening bracht hem in de tegenwoordigheid van leiders op het hoogste niveau rond de wereld. John Stott is een prediker die dient in de tegenwoordigheid van het koninklijk huis. Er zijn heel wat dienaren die dienen als voorgangers in het parlement, de industrie, ziekenhuizen, gevangenis, sport, winkelcentra en het leger. Deze zout en licht dienaren moeten een profetische stem laten horen, het woord van God tot de natie en tot hen die gezag uit te oefenen. Er moet een stem van God zijn in de natie. Stefanus' verdediging voor het Sanhedrin of Joodse Raad, in Handelingen 7 geeft de vereisten van dit soort preek aan. De preek moet zijn:

- Hoffelijk: Stefanus spreekt de raad aan als broeders en vaders (v. 2)
- Overtuigend: Stefanus poneert een goede, Bijbelgebaseerde zaak (vv. 2-53)
- Moedig: Stefanus verdediging wordt een snijdende preek (vv. 52-53).

De Gezalftde Boodschap

de preek waar in de tegenwoordigheid en kracht van Gods Geest op bijzondere wijze wordt ervaren wordt soms een 'profetische' of 'gezalftde' preek genoemd. Van de spreker wordt vaak gezegd dat hij 'gezalft is door de Geest'. Het gebruik van het woord gezalft in deze tekst is strikt genomen theologisch. De term wordt gebruikt in het Nieuwe Testament voor de doop met de heilige Geest - een eenmalige gebeurtenis, als de gelovige ervaart dat de Geest op hem komt, zoals beloofd door de Heer in Hand.1:8. Paulus verwijst naar deze ervaring als hij zegt: "Hij nu, die ons met u bevestigt in de Gezalftde en ons heeft gezalft, is God, die ook zijn zegel op ons gedrukt en de Geest tot onderpand in onze harten gegeven heeft." (2 Kor.1:21-22; zie ook 1 Joh.2:20,27). Jezus werd zo gezalft bij het begin van zijn publiek optreden. Hij erkent dat als hij leest uit de boekrol van Jesaja: "De Geest des Heren is op Mij, daarom, dat Hij Mij gezalft heeft, om aan armen het evangelie te brengen;" (Luc.4:18).

---

¹⁹ Sommige vroegere Pinksternemen gebruikten de uitdrukking 'zalving' of 'zalving van de Geest' refererend aan het gepredikte Woord. Het gebruik ontstond door weergave van 1 John 2:20, 27 in de Authorised Version (noot van de vertaler: gelijkend op onze Statenvertaling).

Dit gezegd hebbende, kunnen we het populaire gebruik van het woord accepteren en de waarheid erkennen die het bevat. Een prediker heeft nodig vervuld te zijn met de heilige Geest om het woord van God te kunnen preken. Jezus was gezalfd om te preken - dat moeten wij ook zijn. Het gebruik van het woord 'zalving' benadrukt de noodzaak om geïnspireerd te zijn door de Geest als we *preken*. Net als Petrus, Stefanus en Barnabas moeten ook wij gevuld zijn met de Geest (Hand.4:8; 7:55; 11:24). Toen ik in een kerk voorging in Luton introduceerde iemand mij met een oplichtende tekst. Het was een tekst die ik sinds die tijd in mijn studeerkamer hield. Hij zegt: "Niet door kracht noch geweld, maar door mijn Geest! zegt de Here der heerscharen." (Zach.4:6). We hebben de gezalfde prediking nodig, die gekarakteriseerd wordt door wat Sangster noemt 'de plus van de Geest.'

Gezalfde prediking zal *geïnspireerde prediking* zijn. Profetische prediking is door God geïnspireerd. Zulke prediking kent de vitaliteit van de Geest van God. Prediking moet inspirerend zijn. De heilige Geest zal zoeken om te God gegeven gaven en talenten te vergroten met een goddelijke plus.

Gezalfde prediking zal *inslijpende prediking* zijn. De tegenwoordigheid van de Geest bij de spreker en zijn boodschap, zal het Woord van God persoonlijk maken. De boodschap zal toegepast worden op personen en hun omstandigheden. De luisteraars zullen merken dat God tot hen spreekt. Prediking behoort een directe gebeurtenis te zijn.

Gezalfde prediking zal *instructieve prediking* zijn. Het geïnspireerde woord zal dat doen in de levens. Het maakt waardeoordelen. Het geeft aan wat goed en fout is. Het geeft veranderingen van attitudes en handelingen aan. De tekstkritische en uitlegpreek behoren twee kanten te hebben, van logica en de Geest. Zo'n woord zal onweerstaanbaar zijn.

Gezalfde prediking zal *instinctieve prediking* zijn. Goddelijke woorden van wijsheid en kennis kunnen gegeven worden in een preek. Sommige sprekers kunnen erop gebrand zijn om iets van betekenis te zeggen, maar God kan het verstand leiden en de spraak inspireren, zodat personen de levende stem van God horen. Soms kan een 'oneliner' die niets met het onderwerp van de preek te maken heeft, Gods lichtflits zijn in een duister verstand of hart. Als een kernachtige gedachte opkomt, heb dan de moed om die te delen.

Gezalfde prediking kan *interrumperende prediking* zijn. Bekijk de volgende dynamische situaties in Handelingen der Apostelen:

Op de dag van Pinksteren riep de massa uit tijdens Petrus prediking: "Broeders, wat moeten wij doen?" (Hand.2:37). Het resultaat van Petrus' straatpreek was *overtuiging*. Aan de Schone Poort stopten de priesters en de leider van de tempelwacht Petrus' en Johannes' prediking. (Hand.4:1). Het resultaat van Petrus tempelpreek was *gevangenneming*. In het huis van Cornelius: 'Terwijl Petrus deze woorden nog sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het woord hoorden.'

(Hand.10:44). Het resultaat van Petrus huispreek was *bekering*. Elymas, de tovenaars, weerstond Paulus' prediking in het huis van de proconsul. (Hand.13:8). Het resultaat van Paulus' preek was satanische *oppositie*. Paulus' lange preek in Troas resulteerde in het in slaap vallen van Eutychus; hij viel 'van de derde verdieping naar beneden en werd dood opgenomen.' (Hand.20:9). De noodtoestand riep om een bediening van *herstel*. Op de trappen van de burcht Antonia in Jeruzalem, verdedigde Paulus het evangelie, tot de menigte schreeuwde: "Weg van de aarde met zo iemand: want hij behoort niet te blijven leven!" (Hand.22:22). Het resultaat van de evangeliepreek was *afwijzing*. Toen Paulus voor Felix en Drusilla een uiteenzetting gaf over rechtvaardigheid, zelfbeheersing, en het komende oordeel, 'werd Felix bevreesd en antwoordde: "Ga voor heden heen." (Hand.24:25). Het resultaat van Paulus break bij deze gelegenheid was *angst*. Lukas vertelt hoe Paulus het geloof verdedigde voor Agrippa en Festus. De procurator onderbrak Paulus' verdediging, reopened: "Gij spreekt wartaal, Paulus." (Hand.26:24). Het resultaat van Paulus' Koninklijke preek was *insinuatie*.

De Charismatische Boodschap

We bespreken profetische preken - preken die worden gepreekt in de kracht van de Geest en iets teweegbrengen. Zulke woorden komen uit een voorbereid hart en boodschap. Hier zijn enkele gedachten over voorbereiding.

Bereidt jezelf geestelijk voor. Harold Horton zegt in zijn boek *Preaching and Homiletics* dat een bovennatuurlijke bediening afhankelijk is van volledige overgave, toewijding en geloven in Gods. Als we de boodschap van God biddend voorbereiden en brengen in een biddende geest, dan kunnen we verwachten dat God beweegt.

Bereid je preken verwachtingsvol voor. Laat ruimte tussen je preekaantekeningen. Dit advies werd gegeven door Oral Roberts tijdens een bedienarenconferentie enkele jaren geleden. Hij zei dat predikers tussen hun aantekeningen ruimte moesten laten die de heilige Geest kon invullen terwijl ze aan het spreken waren. Hier gaat het niet zozeer om ter plekke te denken maar om ontvangen.

Bereid je preek grondig voor. Bereidt zo voor dat je kunt spreken vanuit overvloed. Vrijheid en inspiratie op de preekstoel worden niet verkregen door gebrek aan voorbereiding (en door te zeggen wat in je hoofd opkomt), het komt door grondige voorbereiding (een fijnafstemming met het Woord en de gedachten van de Geest). Leer ter plekke te denken - beter nog, ontvang ter plekke. God kan jouw ideeën, uitdagingen en gedachten geven, die voor dat moment zijn. Dan:

Preek je preken verwachtingsvol. Preek met geloof. Geloof dat God jou de woorden van wijsheid en kennis zal geven op de preekstoel, openbarende woorden die een speciale en misschien persoonlijke toepassing hebben.

Preek je preken ontwarend. Terwijl Paulus aan het spreken was in de openlucht in Lystra, kwam een kreupele man in de menigte naar hem luisteren. De apostel

zag hem, bemerkte dat hij geloof had om genezen te worden en riep: 'Sta op je voeten!' De man werd meteen genezen! (Hand.14: 8-10). Kijk naar je gemeente als je spreekt, en kijk naar individueel respons. Heb geloof voor bovennatuurlijke inzicht.

De Boodschap van de Profeet

De bediening van de profeet was belangrijk voor de grondvesting en bediening van de kerk. (Ef.2:20; 3:5; 4:11). De leiderschap van de kerk in Pisidië Antiochië bevatte profeten. Zij kunnen betrokken zijn geweest in het woord gegeven door de heilige Geest: 'Zondert Mij nu Barnabas en Saulus af voor het werk, waartoe Ik hen geroepen heb.' (Hand.13:1-3). In Handelingen worden Agabus, Judas en Silas profeten genoemd. Agabus gaf voorspellende woorden. Hij voorspelde een hongersnood in het Romeinse Rijk (Hand.11:27-30) en de arrestatie van Paulus. (Hand.21:10-11). Judas en Silas worden profeten genoemd, die de broeders bemoedigden en versterkten met vele woorden.' (Hand.15:32). De Nieuwtestamentische profeet moet niet verward worden met hen die de gave van profetie uitoefenen volgens 1 Korinthiërs 14. Dit zijn gavenmensen, weer bediening en voorspellend element bevatten. De *Didache*, een oud niet canoniek boek, geeft het bestaan aan van rondtrekken de profeten aan het eind van de eerste eeuw, weer bediening voorspellend was. A.E. Garvie beperkt de bediening van de profeet tot 'openbaren die al ontvangen is'. Hij gelooft dat de uitspraken over de Parakleet in het evangelie van Johannes, de natuur van de bediening van de profeet aangeven, en zegt: 'de profeet leest de tekenaar van de tijden en past de waarheid toe zoals Jezus dat deed aangaande actuele noden.' Ik ben niet blij met deze inperking van de bediening - maar ik ben het ermee eens dat het woord van de profeet niet in tegenspraak kan zijn met het onderwijs uit het geschreven Woord (en misschien het op een nieuwe wijze toepassen ervan. Een profetisch woord kan gegeven worden tijdens prediking, maar kan ook zo gedeeld worden. Paulus ontving het woord van Agabus op gespreksniveau. We mogen verwachten dat het woord van een profeet een praktische toepassing kent. Handelingen informeert ons, dat als resultaat van profetische bediening, kerken een fonds in het leven riepen voor de hongersnood (Hand.11:27-30), een missie werd gelanceerd (13:1-4), een bemoediging voor een kerk kwam (15:32), en een apostel gewaarschuwd werd en gesterkt (21:10-13).

Hoewel het woord 'profetisch' ook gebruiken, profetische preken zullen tot ons komen als we het inzicht van de Geest in de studie ervaren, en geloven in zijn inspiratie vanaf de preekstoel.

De prediking van de Here Jezus

'En Jezus ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal.' (Mat.9:35). Het christendom is een preekbeweging. De traditie van preken gaat terug naar de Meester zelf. 'Jezus ging ... prediken (Mar.1:14). Johannes de Doper ging Jezus voor als prediker, en de apostelen volgden in dezelfde traditie.

De Here Jezus is het belangrijkste voorbeeld van de christelijke preken. Neem de volgende punten in overweging:

- ☐ Jezus was gezalfd om te preken (Jes.61:1; Luc.4:18)
- ☐ Hij voelde de noodzaak om te preken (Luc.4:43,44)
- ☐ Hij had een gevoel van zending in zijn preken (Mar.1:38,39)
- ☐ Hij zond de 12 uit om te preken (Mar.3:14)
- ☐ Hij ging eerst naar de Joden (Mar.10:5)
- ☐ Hij gaf zijn discipelen opdracht het evangelie naar alle naties te brengen (Mat. 28:19; Mar.16:15,16; Lucc.4:47)

Onze Here Jezus Christus is de koning van de predikers. Als wij door hem geroepen worden om te preken, moeten wij zijn voorbeeld bestuderen - en die eigen maken.

De Prediking van de Heer was Puntig

Jezus predikte met een doel. 'Hij begon hen te leren' (Mat.5:2). Zijn boodschappen dienden een doel. Mensen werden gedwongen beslissingen te nemen als ze hem hoorden.

Jezus predikte direct. Hij predikte tot mensen en daagde hen uit met zichzelf. Bijvoorbeeld: hij riep vissers door te zeggen: 'Volg Mij, en ik zal u vissers van mensen maken' (Mat.4:19).

Jezus predikte uitgebreid. Hij behandelde belangrijke zaken, maar deed dat op zo'n wijze dat mensen konden begrijpen. Hij gerelateerde religieus leven aan het alledaagse leven: "Huichelaars, maakt ieder van u niet op de sabbat zijn os of zijn ezel van de kribbe los en leidt hem weg om hem te laten drinken? Moest deze vrouw, die een dochter van Abraham is, welke de satan, zie, achttien jaar gebonden had, niet losgemaakt worden van deze band op de sabbatdag?" (Luc. 13:15,16).

Jezus ging diep in zijn prediking. 'Jezus gaf diepe lessen aan gewone mensen' (Aaron Linford). Hij behandelde de werkelijkheid, door bijvoorbeeld mensen te helpen om de realiteit van leven en dood onder ogen te zien. Hij zei: "Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, de ure komt en is nu, dat de doden naar de stem van de Zoon van God zullen horen, en die haar horen, zullen leven." (Joh.5:25).

De Prediking van de Heer was Beeldend

Jezus gebruikte illustraties. Jezus hield de aandacht van zijn publiek vast door geestelijke waarheden te illustreren met dingen die bekend waren. Hij illustreerde de waarheden van het Koninkrijk van God door te spreken over vogels, bloemen, bomen, dieren, jukken, ploegen, trouwerijen, begrafenissen, rol, spelletjes en het laatste nieuws.

Jezus gebruikte gezegden. De Meester gebruikte spreuken en algemeen bekende gezegden, zoals "Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig maar zij, die ziek zijn." (Mat.9:12). Hij creëerde aforismen, dat zijn kernachtige gezegden, die gemakkelijk in de gedachte bleven hangen. Hij zei bijvoorbeeld : "Gij zijt het licht der wereld. Een stad, die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven." (Mat.5:14). Hij gebruikte de methode van de gelijkenissen uit het onderwijs van het rabbinaat op een nieuwe en krachtige wijze: "Hij leerde hun vele dingen in gelijkenissen." (Mar.4:2).

Jezus gebruikte beeldende taal. Jezus demonstreerde dat hij een meester was in het hanteren van de basisgereedschappen van de prediker - woorden. Hij gebruikte metaforen, vergelijkingen, allegorieën en gelijkenissen op een opwindende wijze. Hij verlichtte de geestelijke wereld met analogieën uit het alledaagse leven. Matthéüs 13 toont er zaaier, onkruid, een mosterdzaad, een verborgen schat, een parel en een visnet. Het vierde evangelie vertelt hoe hij zichzelf zag als brood des levens, het licht van de wereld, de deur, de goede herder, de opstanding, de weg en de wijnstok.

De Prediking van de Heer was Krachtig

De tempelwacht, gezonden om Jezus te arresteren, werd gepakt door zijn woorden. Ze rapporteerden de autoriteiten: "Nooit heeft een mens zo gesproken, als deze mens spreekt!" (Joh.7:46).

Jezus maakte het verstand nieuwsgierig. Het verhaal van de spijziging van een menigte van meer dan 5000, open waarheid hoe hij de aandacht wist te pakken van zijn publiek. De tegenwoordigheid van de kleine jongen, die zijn lunch gaf en de weg bereidde voor het spijzigingswonder, geeft aan dat hij sprak tot mensen van alle leeftijden. "Hier is een jongen." (Joh.6:9)

Jezus pakte het verstand. Jezus onthutste mensen om te luisteren. Hij verkreeg zelfs de aandacht van zijn tegenstanders. Hij deed dat door de groep direct aan te spreken, zoals de Farizeeën. (Mat.23:13).

Jezus maakte indruk op het verstand. Soms verpakte hij de waarheden van het Koninkrijk van God in gelijkenissen en paradoxen. Dit zette mensen aan het denken. De hongerigen voor waarheid vonden dit in meditatie over wat hij zei. De zegeningen in de Bergrede zijn simpel in hun uiting, maar onpeilbaar diep. (zie Mat.5) Jezus stelde vaak vragen die de gedachten uitdaagden en om een antwoord vroegen. (zie Mar.4:9-12).

De Prediking van de Heer ging diep

Het goddelijk gezag van Jezus onderwijs is duidelijk: "Nooit heeft een mens zo gesproken, als deze mens spreekt!" (Joh.7:46). Dit komt voort uit zijn persoon als Zoon van God, maar vindt ook haar oorsprong in het gebruik van de Schrift. Jezus gebruikte het Oude Testament in zijn prediking.

Jezus haalde de Schrift aan. Jezus kende de Bijbel. Hij haalde de Schrift aan voor mensen en de duivel. Jezus onderwijst de Bijbel. Het was van begin tot eind zijn recht van gezag. Jezus leefde de Schrift ook uit.

Jezus paste de Schrift toe. Jezus' begrip van het Oude Testament was verfrissend - het was ook uitdagend. Hij had een dieper inzicht in de waarheden. Zijn reactie op de vraag van de Sadduceeën over het huwelijk en de opstanding was simpel en diepgaand: "Wat nu de doden betreft, dat zij opgewekt worden, hebt gij niet gelezen in het boek van Mozes, bij de braamstruik, hoe God tot hem sprak, zeggende: Ik ben de God van Abraham en de God van Isaäk en de God van Jakob? Hij is niet een God van doden, maar van levenden. Gij dwaalt wel zeer." (Mar.12:26,27).

Jezus gebruikte de Schrift met gezag. Jezus geeft niet terug naar de traditie van het onderwijs van het rabbinaat. In zijn uitleg van de Schrift ging hij terug naar de auteur, God. Zijn begrip van de Schrift kwam van zijn relatie met haar Vader. Hij overwon de verzoeking van de duivel in de woestijn door het Woord van God en de Geest van God. (Luc.4:1-14).

De Prediking van de Heer was Overhalend

De bediening van Jezus bevatte uitdaging en deed een beroep op de mensen: "Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." (Mat.11:28).

Jezus was gepassioneerd in zijn prediking. Er was een existentieel element in Jezus' prediking. Hij riep mensen om een manier van leven te kiezen. Hij riep mannen en vrouwen tot zich (Joh.7:37,38). Soms verhief hij zijn stem. Hij sprak de waarheid. Als een Oudtestamentische profeet stelde hij hypocrisie aan de kaak en sprak zich uit tegen onrecht. (Mar.12:38-40).

Jezus was praktisch in zijn prediking. Jezus predikte de weg van de liefde en leefde die uit. Liefde, of *agape*, werd vertaald in daden (Joh.13:34). De Here Jezus Christus demonstreerde zijn onderwijs door het uit te leven.

Jezus was krachtig in zijn prediking. Er was meer dan een logische kracht in Jezus' prediking. Er ging een sterk emotioneel beroep schuil achter zijn woorden. Er was sprake van morele nadruk in zijn onderwijs. Mensen die hem hoorden, moesten beslissingen maken - zelfs als hij geen uitnodiging deed. Er zat geen niemandsland in zijn bediening, geen grijze gebieden. Mensen moesten beslissen. Er zat ook genezende kracht in de bediening van de Heer: "En Jezus ging alle steden en dorpen langs en leerde in hun synagogen en verkondigde het evangelie van het Koninkrijk en genas alle ziekte en alle kwaal." (Mat.9:35). Zorg en compassie karakteriseerden zijn bediening. Jezus was snel in het erkennen dat zijn autoriteit en kracht van de Vader kwam, en Hem werd toebedeeld door de kracht van de heilige Geest. (Luc.5:17-26).

Tenslotte moeten we benadrukken dat de bediening van de Heer bestond uit werk en woorden – “al wat Jezus begonnen is te doen en te leren.” (Hand.1:1). Peters getuigde hiervan toen hij zei: “Jezus van Nazaret, hoe God Hem met de Heilige Geest en met kracht heeft gezalfd. Hij is rondgegaan, weldoende en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren; want God was met Hem.” (Hand.10:38).

De Prediking van de Nieuwtestamentische kerk

‘Waar de eerste Christenen ook heen gingen, ze brachten het Woord.’ (Michael Green). De preken in Handelingen geven geen compleet verslag van wat er gesproken is. ‘het zijn samenvattingen die tenminste de hoofdgedachte aangeven van wat echter gezegd is bij verschillende gelegenheden’ (F. F. Bruce). Maar Lucas is voorzichtig met te demonstreren hoe het evangelie was gepredikt aan verschillende groepen onder verschillende omstandigheden in het Nieuwe Testament. De prediker zou tijd moeten nemen om een studie te maken van de voorbeelden die hij heeft opgeschreven. Dit hoofdstuk bestudeert de Pinksterpreek van Petrus in Handelingen 2 - de eerste opgenomen preek van de Christelijke kerk.

De eerste prediker was Petrus

God reikt uit naar mensen door mensen. Op de dag van Pinksteren representeert Petrus de groep discipelen: "Maar Petrus stond met de elven op, en hij verhief zijn stem en sprak hen toe" (v.14).

Op die dag was Petrus de man van God. Merk deze simpele punten op:

- ☐ Petrus positioneerde zichzelf: hij stond op
- ☐ Petrus stak zijn nek uit: hij verhief zijn stem.
- ☐ Petrus trok de aandacht: hij sprak de menigte toe.

Op de dag dat Petrus de boodschap predikte had deze structuur. Zijn preek had een: *Introductie* (v.14-16). Hij begon met een uitleg van wat was gebeurd, and verwees daarbij naar het Oude Testament. Hij vervolgde met de *uitleg* van de passage waarbij hij Joël aanhaalde (v.16-21). Dat gaf hem een springplank richting Jezus ('De Heer uit Joëls profetie was Jezus van Nazareth). In zijn *euforie* over de Here Jezus predikte hij het evangelie, die het hoogtepunt bereikte over de dood van de Heer en de opstanding (v.22-36). De boodschap had een *toepassing* in de vermaning om zich te bekeren en te laten lopen. Petrus evangelie bevatte ook de belofte van de heilige Geest (v.38-39). De conclusie van de preek bevatte een waarschuwing en smeekbede (v.40).

De prediking was een uiteenzetting

Petrus opende zijn preek door het goddelijke fenomeen uit te leggen van het spreken in andere tongen. Hij legde de *glossolalie* uit, waarop de menigte was afgekomen, en vervolgde met het prediken van Christus. Petrus legde de ervaring uit, maar maakte dat niet de hoofdzaak van zijn prediking (vele hedendaagse preken maken van subjectieve ervaring een hoofdzaak - en voegde er een

vers of twee aan toe om de ervaring te valideren). De eerste kerk gebruikte ervaring om het evangelie te introduceren.

Petrus vervolgde door prediking van het woord: "Waarvan gesproken is door de profeet Joel" (v.16). Hij gebruikte de Schrift, haalde Joël aan en de Psalmen. Het is interessant dat Petrus in zijn eerste twee opgeschreven preken aanhalingen heeft uit de belangrijkste delen van de Hebreeuwse Bijbel, te weten de Wet, de Profeten en de Geschriften. Als predikers moeten we de hele Bijbel gebruiken in onze prediking en onderwijs.

Petrus kondigde het evangelie. Het bevatte de volgende beweringen:

- ☐ De volheid des tijds was gekomen (v.16,17)
- ☐ Jezus was gestorven en opgestaan (v.23)
- ☐ Jezus was Heer en Christus (v.33-36)
- ☐ De tegenwoordigheid van de Geest ondersteunde het getuigenis (v.33)
- ☐ Mensen moesten zich bekeren en geloven (v.38,39).

Voeg daarbij de overtuiging dat het tegenwoordige tijd ten einde was bij de tweede komst van Christus (Hand.3:21) en je hebt de zes bases elementen van de vroegchristelijke prediking of *kerygma*. We moeten ons bewust zijn van de inhoud van het evangelie - en die prediken!²⁰

De prediking was theologisch

'Deze (Jezus), naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt gij door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood.' (v.23). Petrus haalde belangrijke doctrines aan, zoals de predestinatie, de zondigheid van de mens, en het verzoenend werk van Christus.

Dus bevatte zijn prediking hermeneutiek. Petrus interpreteerde de Schrift die hij gebruikte. Zijn prediking bevatte doctrine. Hij predikte Christus die gekruisigd was, en zag het wonderbaarlijke plan van God evenals de kwade bedoelingen van mensen. Hij was pragmatisch - hij paste de doctrine aan. Zijn prediking bevatte overtuiging. Hij sprak met vuur over de waarheid in zijn prediking.

Zijn prediking was Christologisch

Christus staat centraal in Petrus boodschap. Mannen van Israël, hoort deze woorden: Jezus, de Nazoreeër, een man u van Godswege aangewezen door krachten, wonderen en tekenen, die God door Hem in uw midden verricht heeft." (v.22). Petrus predikte de historische Christus, waarbij hij getuigenis aflegde van zijn door God toegewezen bovennatuurlijke bediening. Hij getuigde van zijn opstanding, en confronteerde de mensen met de levende Christus. In de woorden van A. M. Hunter confronteerde hij mensen met de Levende Gekruisigde. Hij bekrachtigde de Hemelvaart van Christus, en beweerde dat Hij als Heer en Christus een claim had op de levens van de mensen.

---

²⁰ Zie C.H. Dodd, *The Apostolic Preaching and its Developments*, London, Hodder & Stoughton, 1936.

De prediking was krachtig

De belofte van de kracht van de Heer is vervuld in Petrus (Hand.1:8).

Zijn gebruik van de Schrift was krachtig. Het gecommuniceerde woord openbaart haar kracht door het zwaard van de Geest (Heb.4:12).

Het brengen van de boodschap was krachtig. Petrus is een nieuwe mens; een mens met overtuiging. Pinksteren transformeerde de geringschattende in een verdediger.

De tegenwoordigheid van de Geest was krachtig. Dat werd duidelijk door de overtuiging van de menigte: ' Toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannen broeders?' (v.37).

De combinatie van de spreker, het woord en de Geest in de levende ervaring van het gepredikte woord was krachtig. Tijdens deze gebeurtenis keerden zich 3000 man tot de Heer. Later tekenen en wonderen bekrachtigden het Woord. (Hand.3:1-8).

De prediking was toepasbaar

Petrus' overzicht leiden tot een de vraag: "wat moeten wij doen?" Petrus was snel in het geven van een antwoord: "Bekeer u en laat u dopen." (v.38). Prediking behoort een antwoord te geven op belangrijke vragen, in het bijzonder geestelijke en geestelijk uitdagende vragen. Petrus paste het mandaat van Jezus toe. De grote opdracht staat achter Petrus' preek en uitnodiging. Dit kan gezien worden in de aansporing om zich te bekeren en met water te laten dopen. (zie Mat.28:19,20: Mar.16:15,16).

Petrus paste het Woord met overtuiging toe: "En met nog meer andere woorden getuigde hij en hij vermaande hen." (v.40). Hij was overtuigd van zijn boodschap, er zat overtuiging achter. Zijn prediking was oprecht en sterk, leerstellig en dynamisch. Petrus' Pinksterpreek is representatief voor de vroege bediening van de kerk. Zoals Aaron Linford zegt: "Twee onderliggende principes regeerden de bediening van de apostelen van onze Heer. Ze komen tot uitdrukking in twee teksten: "Predik het Woord" (2 Tim.4:2), en "Preek met de heilige Geest die van de hemel gezonden is." (1 Pet.1:12). In andere woorden, apostolische prediking was *leerstellig* en *dynamisch*.²¹

---

²¹ Onze studie van prediking ondersteunde deze oproep.